

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Sini Savvas

IDEOLOGIA KANKAALLA

Merkityksellisyys Kuosimalliston Suunnittelussa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muotoilija (AMK)

Muotoilun tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Kevät 2020

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Sini Sawas
Otsikko	Ideologia Kankaalla - Merkityksellisyys Kuosimalliston Suunnittelussa
Sivumäärä	42
Aika	30.4.2020
Tutkinto	Muotoilija AMK
Tutkinto-ohjelma	Muotoilu
Suuntautumisvaihtoehto	Tekstiilisuunnittelu
Ohjaajat	Lehtori Tiina Karhu TaM Tuntiopettaja Ville-Matti Vilka

Opinnäytetyön aiheena on merkityksellisen kuosimalliston suunnittelu sisustukseen sekä painokankaan kuvallisen viestinnän teemojen ja motiivien taustaselvitys. Opinnäytetyö vastaa kysymyksiin mitä, kenelle ja miten painokankailla on viestitty. Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osassa taustaselvityksen tutkimusmenetelminä käytetään benchmarkkausta ja sisällönanalyysiä. Toiminnallinen osa koostuu digitaalisen kuosimalliston suunnittelusta sekä sen raportoinnista ja prosessianalyysistä. Tavoitteena on soveltaa taustaselvityksestä saatua tietoa kuosimalliston suunnittelussa. Opinnäytetyön näkökulmana ovat eettiset ja ekologiset kestävän kehityksen periaatteet sekä designaktivismi-aatteen tarkastelu kuosisuunnittelun kontekstissa. Opinnäytetyö on suunnattu tekstiilisuunnittelun opiskelijoille. Taustaselvityksen tuloksena kuosien viestinnän ilmaisukeinot jaotellaan kolmeen kategoriaan, jotka ovat symboliikka, estetiikka ja aktivismi. Kiinnostavimpiakuosiesimerkkejä esitellään niiden valossa. Tutkimuksen johtopäätöksenä todetaan ideologisten kuosien syntyvän vahvasta näkemyksestä ja halusta vaikuttaa yhteiskuntaan sekä uudistamisen ja itseilmaisun tarpeesta. Opinnäytetyön produktina esitellään luonnonsuojelu-aiheinen painokuosimallisto.

Avainsanat:

kuosisuunnittelu, tekstiilisuunnittelu, painokangas, visuaalinen viestintä, ideologia, kestävä kehitys, designaktivismi

ABSTRACT

Author	Sini Sawas
Title	Ideology Printed on Fabric - Creating Meaning in Textile Surface Pattern Collection Design
Number of pages	42
Date	30.4.2020
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree programme	Design
Specialisation option	Textile Design
Instructors	Tiina Karhu, Senior Lecturer MA Ville-Matti Vilkkka, Lecturer

The subject of this thesis is to design a meaningful textile surface pattern collection for home interiors, and to study the themes, motives and framework of the visual messages on printed textiles. In this thesis the research questions are the following; What are the messages on printed textiles, how are they communicated, and to whom are they aimed for. This thesis contains a study and a design project. The benchmarking analysis method was used in the study, and based on that, a report and an analysis of the collection design process was compiled. The aim was to utilize the findings of the study in the collection design. The narrative viewpoint of this thesis is sustainability and design activism in textile surface pattern design. This thesis is aimed for textile design students. The result of the study is a categorization of the designer's visual communication motives in three distinct groups. These are symbolism, esthetics and activism. Additionally, I present a few interesting examples for each category. As a result of my thesis I conclude that the ideological designs originate from the designer's strong viewpoint and desire to self-express, innovate or make an impact on various societal issues. The tangible product of this thesis is a digital textile surface pattern design collection.

Keywords:

surface pattern design, textile design, visual communication, ideology, sustainability, design activism

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1	4.2 MENETELMÄT.....	23
1 TAUSTA.....	2	4.3 TAVOITTEET.....	23
1.1 AIHEEN VALINTA.....	2	5 SUUNNITTELUPROSESSI	24
1.2 TUTKIMUKSELLINEN OSIO	4	5.1 IDEOINTI	25
1.3 TOIMINNALLINEN OSIO - PRODUKTI	5	5.2 TEEMA JA MOODBOARD	26
1.4 VIITEKEHYS.....	6	5.3 LUONNOKSET	28
2 PAINOKANKAAN KUVIOINTI.....	7	5.4 TOTEUTUS	30
2.1 YLEISTÄ.....	7	6 KUOSIMALLISTON ESITTELY.....	31
2.2 KUVIOAIHEET.....	8	6.1 VÄRIKARTTA	32
3 KUOSIEN VIESTINTÄKEINOJA	10	6.2 KUOSIKOKOELMAT I-IV.....	32
3.1 SYMBOLIIKKA.....	12	6.2.1 COLLECTION I	33
3.2 ESTETIIKKA.....	15	6.2.2 COLLECTION II	34
3.3 AKTIVISMI.....	17	6.2.3 COLLECTION III	35
3.4 YHTEENVETO	19	6.2.4 COLLECTION IV	36
4 PRODUKTI : KUOSIMALLISTON SUUNNITTELU	21	7 REFLEKTOINTI	37
4.1 LÄHTÖKOHDAT	21	LÄHDELUETTELO	40

JOHDANTO

Opinnäytetyö koostuu tutkimuksellisesta osasta, joka sisältää taustaselvityksen painokuosien historiasta viestinnän näkökulmasta sekä toiminnallisesta osasta, joka on kuosimalliston suunnittelu. Taustaselvityksessä tutkin millaisia viestejä kankaiden kautta on välitetty, mitkä ovat olleet niiden taustalla vaikuttavia motiiveja sekä miten voin soveltaa keräämääni tietoa kuosimalliston suunnittelussa.

Kankaat kertovat monenlaisia tarinoita. Ne kannustavat sotaan, tai rakkauteen. Ne inspiroivat hyväntekeväisyyteen ja tasa-arvoon. Ne tuottavat iloa, luovat kodikkuutta, ja motivoivat parempaan. Kankaalla voimme olla salaa lojaaleja tai avoimesti vastustavia. Kankaat määrittelevät paikan, ajan, ja sen, mihin kuulumme. Kangas, kaikessa vaatimattomuudessaan, paljastaa keitä olemme, mitä ihaillemme ja millaisessa maailmassa elämme.

Tämä opinnäytetyö on tutkimusmatka kuosisuunnittelun motiivien ja merkityksien maailmaan, sekä kestävä muotoilun ja designaktivismiin periaatteille rakentuvan kuosimalliston suunnitteluprosessiin.

1 TAUSTA

1.1 AIHEEN VALINTA

Opinnäytetyöni aihe syntyi omasta tarpeesta luoda laajempi yhtenäinen kuosimallisto tulevaa kuosisuunnittelijan työtä sekä kuosikirjaston perustamista varten. Opinnäytetyössäni halusin kehittää omaa suunnitteluprosessin hallintaa ja ammattimaista työskentelyä isomman mallistokokonaisuuden parissa. Idea tutkia kuosien symbolimaailmaa ja sen avulla toteutettua viestintää kehittyi pohdittuani, miten voisin vastata kestävän muotoilun haasteisiin. Halusin aidosti luoda merkityksellisyyttä ja sitä kautta toivottavasti myös lisäarvoa suunnittelemilleni kuoseille. Opinnäytetyön tärkeinä tavoitteina pidin lisäksi omien työskentelymetodien vakiinnuttamista sekä oman kädenjäljen ja tyylin muotoutumista.

Hakeuduin tekstiilisuunnittelun opintoihin aikanaan kiinnostuksestani erityisesti kuosisuunnittelua kohtaan. Opintojeni aikana kuosisuunnittelusta on tullut

tärkeä osa tulevaisuuden ammatillista muotoilijan identiteettiäni, jonka parissa haluan työskennellä ja kehittyä. Kuosisuunnittelu on haastavaa sekä palkitsevaa. Minua kiehtoo siinä erityisesti sen demokraattisuus, ilmaisuvoima tai hienovaraisuus, onnistuneen suunnittelun ja värien käytön hallinta, sekä ne tarinat, joita kuosit kertovat. Työn trendisidonnaisuus yhdistettynä oman käsialan kehittämiseen luovat työlle mielenkiintoisen ja alati liikkeellä olevan pohjan. Kuosisuunnittelu on myös viestintää. Pudemme itsemme, lapsemme ja kotimme kankaisiin ja kuoseihin, väreihin ja tekstuureihin, kuvioihin ja symboleihin, ja kaikilla valinnoillamme viestitämme joko tietoisesti tai tietämättämme informaatiota itsestämme ja arvoistamme.

Ajatus kuosisuunnittelijana työskentelystä on kuitenkin aiheuttanut minussa paljon ristiriitaisia tunteita ja pohdintoja siitä, mikä tämän työn merkitys itselleni oikein on. Olen kokenut haastavaksi sovittaa yhteen työn tekstiilialalla sekä kestävän kehityksen periaatteet. Ilmastonmuutoksen potentiaaliset seuraukset ovat

massiiviset (IPCC 2019) ja tekstiiliteollisuus on valitettavasti yksi suurimmista hiilidioksidipäästöjen tuottajista maailmassa. Tämän lisäksi alan haasteina ovat luonnon saastuttaminen, luonnonvarojen ylikulutus sekä ihmisoikeusrikkomukset (Fashion Revolution 2019).

Ilmastonmuutoksen uhkakuvien uutisvirtaa seuratessa herää kysymys, eikö olisi parempi yksinkertaisesti olla tuottamatta yhtään lisää tekstiilejä? Pohtiessani tätä ristiriitaa päädyin tutkimaan luovuutta, oman ilmaisun tärkeyttä ja taiteen vaikuttamiskeinoja. Pohdin, miten kuosien piirtäminen oikeastaan eroaa muusta taiteesta. Eikö myös painokankaalla ilmaista ajatuksia, arvoja, tunteita ja viestejä yhtäläillä? Ja eikö hyvää designia tarvita juuri nyt enemmän kuin koskaan?

Kaikesta tästä pohdinnasta syntyi lopputyöni aihe, jossa tutkin kuosisuunnittelun historiaa viestinnän näkökulmasta ja sovellan tutkimukseni löydöksiä kuosimalliston suunnittelussa.

Seuraavaksi avaan kestävän muotoilun ja designaktiivismin käsitteitä tekstiilisuunnittelussa.

KESTÄVÄ MUOTOILU JA DESIGNAKTIVISMI

Kestävä muotoilu ja designaktivismi ovat oikeastaan saman asian kaksi erilaista lähestymistapaa. Designaktivismi pyrkii kyseenalaistamaan käytetyt menetelmät ja toimimaan muutoksen agenttina (Fuad-luke 2009) ja kestävä muotoilu osaltaan suunnittelee uusia ratkaisuja sekä toimintamalleja vanhojen tilalle (Valtioneuvoston kanslia 2019). Designaktivismia voidaan hyödyntää laaja-alaisesti kaikenlaisessa suunnittelutyössä piirustuspyödyttä tehtäseen ja palvelumuotoilusta rahoituskampanjoihin.

Aktivismi ja kannanotto ovat tyypillisesti kuuluneet kuvataiteen kenttään. Viime vuosikymmeninä käsityö on noussut yhdeksi mielipiteiden ilmaisukeinoksi kuvallisen kerronnan kautta. Käsityöaktivismi (craftivism) haluaa osallistaa ja aktivoida ajattelemaan. Käsityöaktivismin metodeina ovat perinteiset käsityömenetel-

mät, kuten ristipistotyöt, huovutus tai neulonta. Siten kuka tahansa voi helposti osallistua käsityöaktivismiin. (Greer 2003.)

“Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.” (Valtioneuvoston kanslia 2019)

Kestävän kehityksen ohjelman tarkoitus on löytää ratkaisuja tekstiiliteollisuuden suurimpiin ongelmiin ja ottaa ne käytäntöön vuoteen 2030 mennessä (UN-DESA 2019). Yritykset ovatkin viime vuosina havahtuneet muutoksen tarpeeseen ja moni yritys on sitoutunut noudattamaan toiminnassaan yhä ekologisempia ja eettisempiä arvoja (Fashion Revolution 2019). Tuotantoketjun läpinäkyvyys, orgaanisen puuvillan käyttö sekä vaatteiden kierrätysmahdollisuudet myymälöissä ovat lisääntyneet (Lehmann, Arici, Boger 2019). Myös luovan alan toimijoiden potentiaalia on herätetty hyödyntämään innovaatiotyössä ilmastonmuutoksen vaikutusten torjumisessa, niihin varautumisessa sekä niistä tiedottamisessa (Petäjäjärvi, Huntus 2019).

Suomessa tekstiiliteollisuudelle ollaan tällä hetkellä laatimassa yhtenäistä kestävä muotoilun ohjeistusta, jonka on tarkoitus ilmestyä toukokuussa 2020 (STJM 2019). Kehitteillä on myös uusia teknologioita tekstiilikuitujen tehokkaampaan kierrätykseen mm. Spinnovan toimesta (STJM 2018, Telaketju YM 2018). Slow-fashion-ajattelu on yleistymässä ja esimerkiksi Copenhagen Fashion Week on sitoutunut ottamaan kestävä kehityksen periaatteet käyttöön tapahtumissaan vuoteen 2023 mennessä (CPFW 2020).

Kuluttajatkin ovat oppimassa vaatimaan tekstiileiltään eettisiä ja ekologisia standardeja (Lumme 2019), mutta kaikesta valistuksesta huolimatta pikamuodin kulutus on kasvussa (Kurjenoja 2019).

Onko kaikki toiminta kuitenkin riittävää? Tapahtuuko muutos tarpeeksi ajoissa?

Voisimmeko me kuluttajina, muotoilijoina ja yrittäjinä aktivoitua enemmän, ja ottaa kantaa voimakkaammin?

Tämä kysymys on yksi kuosimalliston suunnittelutyöni motiiveista, johon pyrin suunnitteluprosessin aikana löytämään vastauksia..

1.2 TUTKIMUKSELLINEN OSIO

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osio sisältää narratiivisen taustaselvityksen painokuosin avulla tehdystä viestinnästä. Tavoitteeni on esittää vastauksia kysymyksiin mitä, kenelle ja miten kuoseilla on viestitty. Analyysimenetelminä käytän benchmarkkausta ja sisällönanalyysiä. Nostan esille muutamia esimerkkitapauksia ja kategorisoin kuosien symboliikkaa, ideologiaa sekä motiiveja. Rajaan taustaselvityksen painokangas-kuoseihin.

Taustaselvityksen aineistona ovat kirjalliset lähteet, verkkojulkaisut sekä muoti- ja tekstiilimuseoiden kuvakirjastot.

Visuaalinen viestintä ja kestävä kehitys ovat teemoina ajankohtaisia. Kuosisuunnittelu ei ole enää vain tekstiilisuunnittelijoiden työtä ja digitaalisten alustojen sekä digiprinttauksen yleistyessä, koen, että kuosisuunnittelun taustalla vaikuttavien ideologioiden ja motiivien kartoitus on hyödyllistä tietoa alan opiskelijoille ja miksei myös alalla työskenteleville. Kulutuksen vähenty-

essä tuotteiden merkityksellisyys, henkilökohtaisuus, ekologisuus ja eettisyys ovat entistä tärkeimpiä arvoja kuluttajille. Kuosien symboliikan ja viestien merkityksellisyys on yksi keino tuoda lisäarvoa tuotteisiin.

1.3 TOIMINNALLINEN OSIO - PRODUKTI

Opinnäytetyön toiminnallinen osio koostuu digitaalisen kuosimalliston suunnittelusta sekä prosessin raportoinnista. Tavoitteeni on suunnitella merkityksellinen kuosimallisto teolliseen kankaanpainantaan. Merkityksellisyyttä haen tuomalla kuoseissa esille ekologisia ja eettisiä arvoja, asenteita tai haasteita. Toiveenani on tätä kautta vaikuttaa, tai ainakin osallistua keskusteluun, kestävän kehityksen ja ilmastonmuutoksen teemojen saralla.

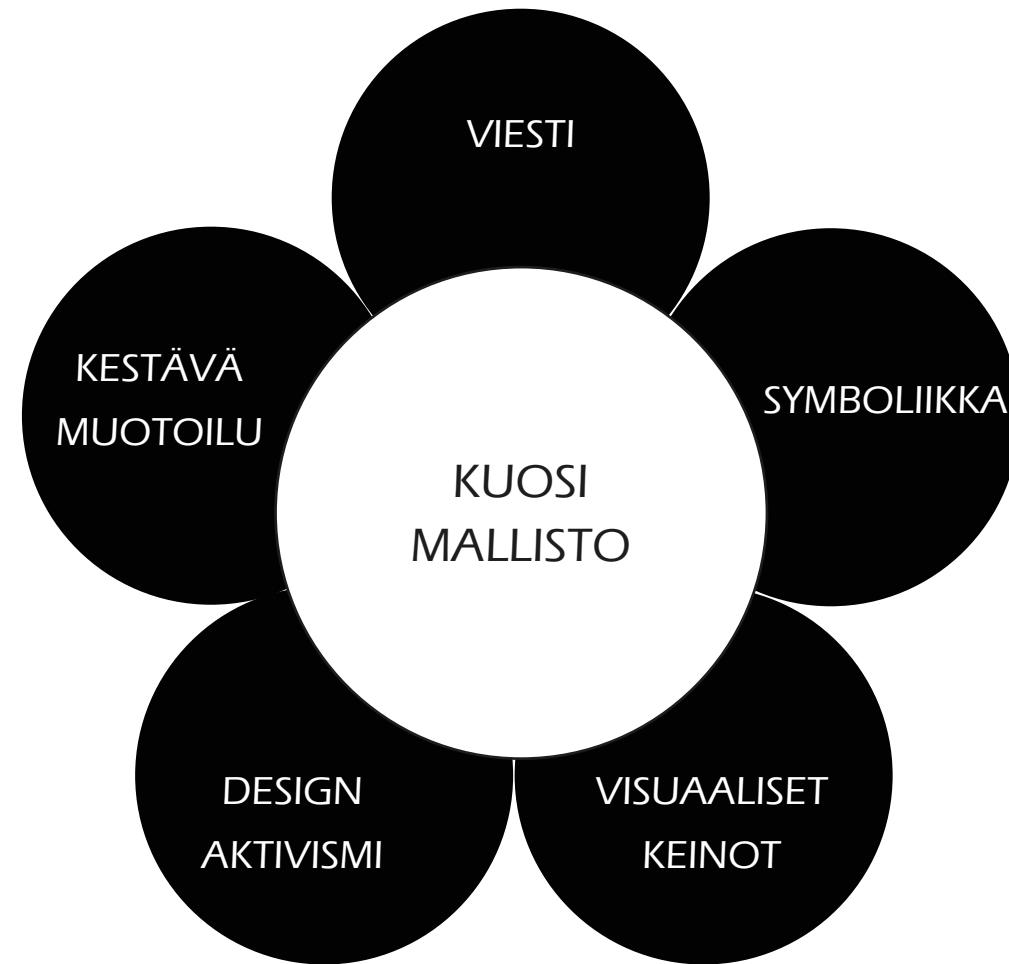
Toiminnallinen osio sisältää produktin lisäksi raportoinnin suunnitteluprosessin vaiheista. Kuosimalliston suunnittelun prosessianalysissä pohdin niitä keinoja ja rajoja, joita ideologian kuvallisella esittämisellä tekstiilituotteessa on yhteiskunnallisesti, kaupallisesti sekä esteettisesti. Pohdin lisäksi mahdollisuuksiani vaikuttaa kuosien ekologisuuteen.

Suunnitteluprosessin lopputulos eli produkti on Adoben ohjelmistoilla toteutetut kuosipiirustukset.

Mentorinani projektissa toimii tekstiilitaiteilija ja -suunnittelija Ulla Lapiolahti, joka työskentelee printtisuunnitteluun erikoistuneen Studio Kelkka –ryhmän jäsenenä. Hänen palautteensa perusteella pystyn tekemään mallistooni tarvittavia korjauksia ja keskustelujemme kautta oppimaan kuosisuunnittelijan työnkuvasta lisää.

1.4 VIITEKEHYS

Opinnäytetyön rakenne muodostuu merkityksellisen kuosimalliston suunnittelun ympärille. Malliston kantavina teemoina ovat kestävän muotoilun periaatteet ja designaktivismi. Tutkimuksessani kartoitan kuosisuunnittelussa aiemmin käytettyjä kuvallisen viestinnän keinoja, aiheita, symboliikkaa ja kuosien motiiveja.

Kuvio 1. Viitekehys.

2 PAINOKANKAAN KUVIOINTI

2.1 YLEISTÄ

Tämä osio sisältää taustaselvityksen painokankaan käytöstä viestinnän välineenä sisustus- ja vaatetus-tekstiileissä. Tässä työssä määrittelen viestinnän tarkoittamaan tietoista ja tarkoituksenmukaista, kuvallista ja raportinomaisesti toistuvaa sekä erilaisten merkkien, kuvioiden ja symbolien avulla toteutettua viestintää. Ensin esittelen lyhyesti kankaanpainomenetelmiä sekä sitä, mitä merkit ovat. Sen jälkeen käyn läpi tyypillisimpiä kankaanpainossa käytettyjä kuvioaiheita ja kerron kankaan kuvioinnista historiallisessa kontekstissa, kuvitusten merkityksistä ja taustalla vaikuttavista ideologioista. Lisäksi esittelen lyhyesti kuvallisen viestinnän keinoja visuaalisen hahmoteorian avulla.

KANKAANPAINOMENETELMÄT

Tämän työn taustaselvityksessä esittelen esimerkkejä kuoseista, joiden kuviointimenetelminä on käytetty lei-

masinpainantaa, batiikkia eli vahakuviointia, syväpainantaa, kaaviopainantaa käsin tai teollisesti (laakapainanta ja rotaatiopainanta) sekä digitaalista tulostusta kankaalle (Pellonpää-Forss 2009, 18-22). Digitaalinen tulostus (digiprint) on mahdollistanut erittäin yksityiskohtaisten kuosien painannan ja menetelmän käyttö on nopeasti yleistymässä.

MERKIT JA SYMBOLIT

Kuosiviestintä liittyy vahvasti aikaan, paikkaan ja kulttuuriin. Kuosi koostuu aihioista (merkeistä), kompositiosta ja väreistä. Charles Peircen (1932) määritelmän mukaan merkki voi olla ikoni, indeksi tai symboli. Symbolit ovat aina suhteessa kulttuuriin ja niiden tarkoitus on opittava, jotta ne voisi ymmärtää. (Anttila 2006, 348-351.) Symbolin funktio on havainnollistaa jokin ajatus tai aate. Esimerkiksi mehiläinen (kuva 1) voi symboloida ahkeruutta tai kuolemattomuutta (Fondation Napoléon 2004, Wikipedia 2020).

Ikoni on identtinen tai samankaltainen kuvaavansa

kohteen kanssa. Esimerkiksi leopardikuosi tai Nelson Mandelaa kuvaava kuosi on ikoninen. Indeksien funktio on osoittaa jotakin ja sen on aina oltava todellinen, kuten ihmiseen viittaava jalanjälki. (Anttila 2006.)

Kuva 1. Napoleon Bee (Timorous beasties 2014).

2.2 KUVIOAIHEET

GEOMETRIA

Kangasprinttien yleisimpiä kuvioita ovat geometriset kuviot kuten raidat, ruudut ja ympyrät sekä kukat ja eläinkuosit. Suomalainen yhdistää raitapaidan välittömästi Marimekkoon, mutta sinivalkoraidallinen paita kuului alun perin ranskalaisten merimiesten perinteeseen uniformuun. Raidat kertovat järjestyksestä ja säännöistä. Ruudullisten kankaiden käyttö on jopa ollut kielletty 1700-luvun Iso-Britanniassa. Skotlantilaiset klaanit käyttivät niitä tunnusmerkkeinä, joissa eri klaaneilla oli toisistaan poikkeavat tartaanit. (Lurie 1981, 206-208.) Pelkistetyt geometriset kuviot ovat suosittuja sisustuskancaissa niiden ajattomuuden vuoksi.

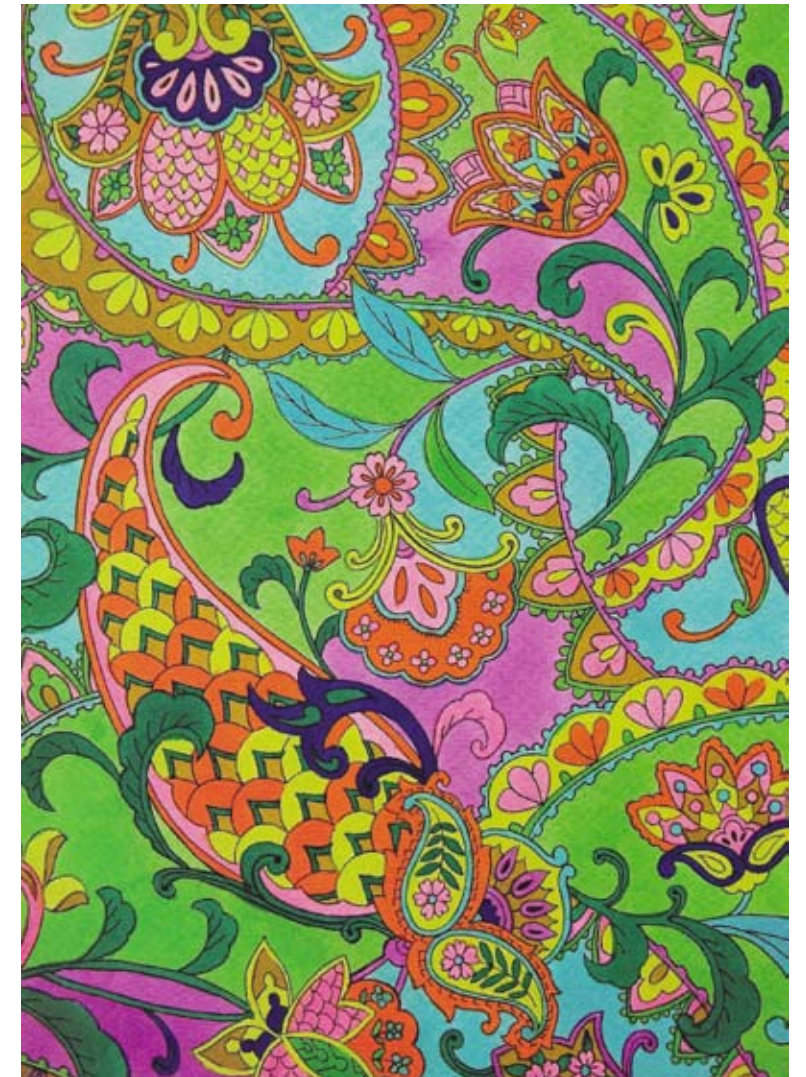
KUKAT

Kukkien perinteiset merkitykset tunnustetaan yhä laajasti, ja niiden symboliikkaa käytetään juhlissa, lahjois-

sa, seremonioissa ja taioissa. Kukalliset kankaat edustavat pehmeyttä ja feminiinisyyttä, mutta kukkakuvioilla on kuitenkin yleensä pelkästään koristeellinen funktio. Tunnistettavimpia kukallisia kankaita ovat venäläiset kansanhuivit sekä 1960-luvun värikkäät flower power -kuosit, joissa suosittuna kuviona oli usein paisley eli kasmirkuvio (kuva 2). Lisäksi mainittakoon Marimekon Unikko, joka on loppumattoman ihastuksen kohde vuosikymmenestä toiseen.

ELÄINKUOSIT

Eläinten pintakuviointia matkivat kuosit nousevat aina säännöllisen väliajoin trendikkäiksi. Yleisimpiä näistä ovat villikissojen kuosit, joista leopardikuosin suosio erityisesti naisten keskuudessa on kestänyt lähes katkeamatta 1910-luvulta tähän päivään saakka. Harvinaisten villikissojen turkikset olivat arvokkaita statussymboleita. (McLaws Helms 2018.)

Kuva 2. Prudence (Alexander Henry Fabrics).

Normanin mukaan yksi ihmisen tiedostamattomista halun motiiveista on toive saada itseensä matkimansa kohteen ominaisuudet (Norman 2005, 55). Pukeutuessamme leopardikuosiin, toivomme tulevamme leopardin kaltaisiksi, ihailuiksi, kauniiksi, seksikkäiksi, nopeiksi ja voimakkaiksi, jopa vaarallisiksi.

CONVERSATIONAL

Omaan kategoriansa muodostavat conversational-kankaat, joissa kuvioina ja symboleina esiintyy esineitä, ihmisiä tai maisemia, ja joissa kuvataan tilanteita ja tapahtumia. Ensimmäisiä näistä oli alun perin Irlannista lähtöisin, mutta ranskalaisten tunnetuksi tekemä toile de Jouy -kangas (kuva 3). Toile de Jouy on kirjaimellisesti suomennettuna kangas, joka on tehty Jouyn kaupungissa. Kankaalla tyypillisesti kuvataan tapahtumasarja, joka toimi ikään kuin sen ajan uutissanomina. Kankaan välityksellä maaseudun asukkaat saivat kuulla maan tapahtumista ja uusista keksinnöistä kankaiden leviämisen myötä.

Kuva 3. Le ballon de Gonesse (Jean-Baptiste Marie Huet 1784)

3 KUOSIEN VIESTINTÄKEINOJA

VISUAALINEN HAVAITSEMINEN

Maalaustaiteessa ja graafisessa suunnittelussa visuaalisen kielen muodostavia perustekijöitä ovat piste, viiva ja pinta. Erityisesti kuosisuunnittelun sommitelussa tärkeitä elementtejä ovat rytmi, suhteet, tasapaino sekä värit (Kettunen 2010, 22-24.)

Toistuva kuviointi on tehokas viestintäkeino. Aivoillamme on alkukantainen kyky tunnistaa ja luokitella kuvioita automaattisesti, joka on mahdollistanut lajimme selviytymisen. Skannaamme ympäristöämme ja erotamme vaarallisen hyödyllisestä perustuen muistiimme tallentuneesta opitusta tai vaistonvaraisesta tiedosta. Myrkyllisten sienien, käärmeiden tai leopardin kuviot tai kypsät, usein keltaiset tai punaiset, hedelmät ja marjat viestivät meille tietoa siitä miten välttää vaara tai saada ravintoa.

Katseemme havaitsee kuvasta ensimmäiseksi sen joka ei kuulu joukkoon, mielenkiintomme herää, jos kuvassa on jotain poikkeavan suurta tai kirkkaan väristä. Pidämme kuvista, joissa on hyödynnetty symmetriaa, kultaista leikkausta tai kolmijakoa. Mieleemme viehättyy kuvista, joissa on käytetty fraktaaleita, vaikkamme pystyisi sitä edes näkemään (kuva 4). Hymyilevät kasvat, vauvat tai eläinten pennut sekä luonnon simulointi miellyttävät meitä. Suosimme pyöreitä muotoja ja vältämme teräviä ja kulmikkaita. (Bacci, Melcher 2011, 387-388; Bridger 2017, 116-118.)

Rauhoitumme sinisistä, virkistymme keltaisista ja jännitymme punaisista sävyistä. (Quinn 2010, 103). Haluamme nähdä horisontin, tasangon ja tuntea olevamme turvassa (Browning, Ryan, Clancy 2014, 44-46) pehmeiden villojen ja höyhenten täyttämässä pesässä, joka on koristeltu kukkasilla.

Kuva 4. Sierpinski kolmio on esimerkki fraktaalista; se näyttää samalta riippumatta millä suurennoksella sitä katsoo.

KUOSIEN TULKINTA - VISUAALISEN VIESTINNÄN KATEGORIAT

Tässä osiossa kerron kuosien viestinnästä kategori-
oinnin avulla.

Päädyin jaottelemaan tarkastelemillani kankailla käyte-
tyt viestinnän ilmaisukeinot pääpiirteittäin kolmeen eri
kuosikielen kategoriaan, jotka ovat symboliikka, este-
tiikka ja aktivismi. Osan kuoseista voi kuitenkin katsoa
sopivan useampaan ryhmään. Kategorioinnissa tulkit-
sen kuosin vaikutuskeinoja visuaalisten elementtien,
sisällön analyysin sekä taustatiedon perusteella.

Seuraavilla sivuilla tarkastelen kuoseja näiden katego-
rioiden valossa. Esittelen kategorioittain kiinnostavim-
pia kuosiesimerkkejä, joissa kuosikieli tulee erityisen
hyvin esille. Lisäksi perehdyn muutaman suunnittelijan
taustoihin hieman syvällisemmin.

1. SYMBOLIIKKA

Kuosikielenä käytetään erilaisia symboleita, jota voi
ymmärtää vain kyseessä olevaa kulttuuria tunteva.

2. ESTETIIKKA

Motiivina toimii suunnittelijan yhteiskunnallinen tai hen-
kilökohtainen, aatteellinen ideologia. Kuosin viestintä
tapahtuu esteettisesti harkitulla tavalla.

3. AKTIVISMI

Kuoseissa ilmenee voimakas kannanotto jonkin arvon
tai mielipiteen puolesta tai vastaan. Visuaalinen vies-
tintä pyrkii tekemään vaikutuksen, shokeeraamaan tai
muutoin yllättämään epäsovinnaisuudella.

3.1 SYMBOLIIKKA

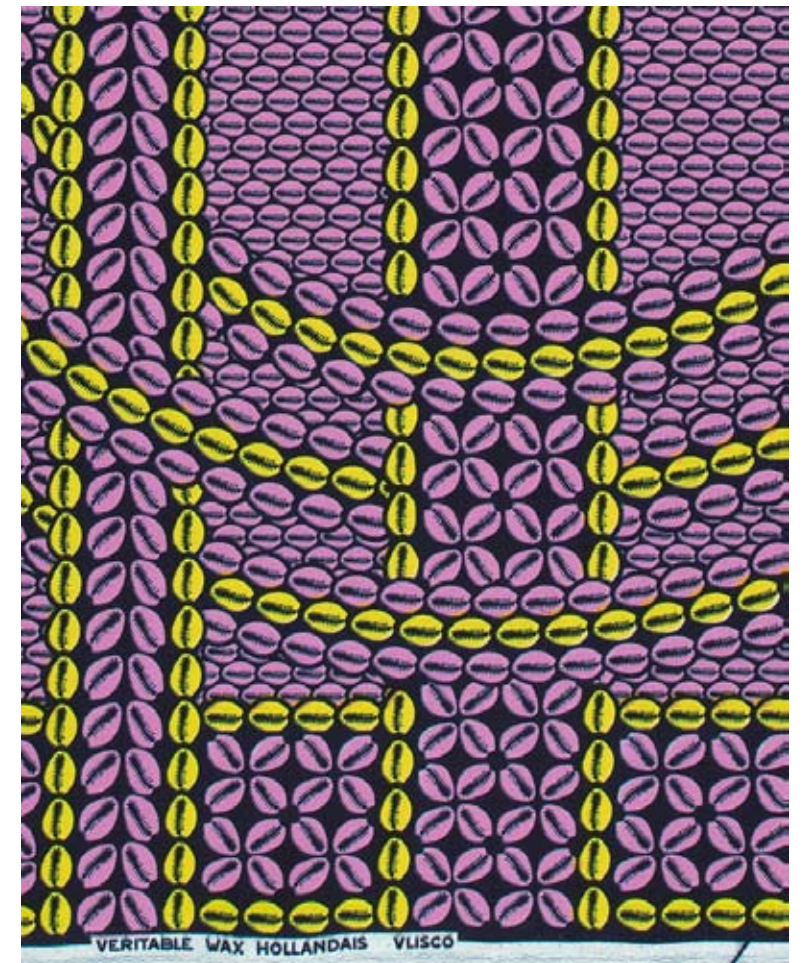
Symboleiden ensimmäinen käyttötarkoitus oli maaginen. Ne toivat käyttäjälleen yliluonnollisia voimia tai suojelivat pahaa vastaan. (Lurie 1981, 29.) Symbolit olivat heimon tunnusmerkkejä ja palvelivat metsästyksessä maastoon sulautumisessa. Kuvioita käytettiin apuna seremonioissa ja niillä voitiin viestiä kantajansa status-ta. Australian aboriginaalien kangastaitteessa symboleita käytetään tarinankerronnan ja perinteen välittämisen kielenä.

Kuviot ja symbolit ovat olennainen osa ihmisten elämää myös tässä päivässä. Moderni nyky-ihminen puukeutuu armeijan maastohousuihin ja jokereiden t-paitaan, hän kulkee merkkilenkkarit jaloissaan ja risti tai leijona kaulassaan. Lokeroimme tapaamamme ihmiset alitajuisesti ja tahtomattamme ulkoisten merkkien sekä vaatetuksessa esiintyvien kuvioden ja symboleiden perusteella. Ne voivat paljastaa hänen varallisuutensa,

työnsä, harrastuksensa, arvomaailmansa tai poliittiset vakaumuksensa, ilman että tätä edes tietoisesti ajattemme. (Lurie 1981, 29; Norman 2005)

Symbolisia merkityksiä voi olla mm. merkeillä, esineillä, asioilla, kasveilla, eläimillä, aatteilla tai väreillä. Indigo-kasvia käytettiin hoitamaan käärmeen ja hyönteisten puremia ja värin uskotaan omaavan sama parantava vaikutus. Slaavilaisen kansanperinteen mukaan punaisella värillä oli maagisia ominaisuuksia pahaa silmää vastaan (Golda 2016, 409).

Afrikkalaiset Ankara ja Dutch-vahakankaat ovat suosittuja pukukankaita, jotka alunperin saivat inspiraation-
sa indonesialaisista batiikkikankaista. Kankaiden pääosassa ovat niissä esiintyvät symbolit ja niiden viestit. Niin kuin monen kulttuurin kohtalo on ollut, niin näidenkin symbolien tuntemus on pikkuhiljaa katoamassa, vaikka itse kankaat ovat edelleen hyvin suosittuja. Yleisimpiä kankaissa esiintyviä symboleita ovat varallisuutta kuvaavat simpukan kuoret (kuva 5), silmä, joka

Kuva 5. Cowry Shells Wax Print (Simone Post).

Kuva 6. Michelle Obama's Bag (Vlisco).

varoittaa puhumasta pahaa selän takana, tai sulkakynä, joka symboloi valtaapitävän hyväksyntää. (Vlisco 2020.)

Afrikkalaisilla kankailla on kuvattu poliittisia hahmoja ja johtajia Amerikkoja ja Britanniaa myöten. Niissä on nähty Afrikan valtaapitävien lisäksi muun muassa Gandhi, Kuningatar Elisabeth, Barack Obama sekä Michelle Obaman käsilaukku (kuva 6).

Symboliikkaa käytettiin tehokkaasti teksteilleissä sota propagandan välineenä toisen maailman sodan aikana Japanissa, Amerikassa ja Britanniassa. Propagandan tarkoitus oli saada ihmiset hyväksymään sodan tarpeellisuus tai vahvistaa kotiin jääneiden naisten työ-moraalia. Jacquar painoi työhuiveihin mm. kuvia kirjeistä rintamalta. Huivien sloganeilla kehoitettiin välttämään juoruilua, syynä pelko vakoilusta. Miesten töihin joutuneiden naisten feminiinisyydestä oltiin myös huolestuneita, ja huivien välityksellä naisia kannustettiin ehostautumaan ja pukeutumaan naisellisesti. (Atkins 2005, 19.)

Kuva 7. Jamaica Print (Vivienne Westwood 2014).

Viime vuosikymmenen yksi suosituimmista symboleista on ollut pääkallo. Taiteessa pääkallo-symbolia alkoivat käyttää Hollannissa renessanssi-ajan taidemaalarit Vanitas-asetelmissä. Asetelmien teema 'memento mori' on muistutus kaiken katoavaisuudesta ja kuolevaisuudesta. (Britannica 2019.) Alexander McQueen toi pääkallo-symbolin haute couture -muodin estradeille, josta se levisi nopeasti katumuotiin.

Muotisuunnittelija Vivienne Westwood käytti paljon punk-symboliikkaa kuten hakaneuloja. Punk-muoti syntyi 1980-luvulla alakulttuuripiireissä vastustamisesta. Westwood singahti kuuluisuuteen anti-fashion muotinäytöksillään ja toimii yhä aktiivisesti poliittisena vaikuttajana muodin välityksellä. Westwoodin Jamaica printin teksti kehottaa vastarintaan: 'Fight Fracking', 'Who are our Rulers?'-sloganeilla (Kuva 7).

S. Burylin 1876 - 1942

1900-luvun alun Neuvostoliitossa sosialismin sanoman edistämiseen palkattiin omat suunnittelijat kankaiden suunnittelua varten. Burylin oli yksi Neuvostoliiton tekstiilisuunnittelun pioneereista ja innovaattoreista. (Yasinskaya 1983,16-17)

Konstruivistiseen ideologiaan pohjautuvien propaganda-tekstiilien tarkoitus oli valistaa ja esittää idealistista kuvaa yhteiskunnasta. Art deco-tyylisissä kuoseissa geometriset rytmiset kuviot ja kommunismin punaiset, vihreät ja mustat värit yhdistyivät kuvaamaan työn ihannointia, teollisuutta tai sotilaallista mahtia. Kankaissa toistuivat tehtaat, traktorit ja työtä tekevät ihmiset, sotakoneet (kuva 9) ja sotilaat, sekä Neuvostoliiton lipun symbolit sirppi ja vasara.

Kuva 8. Industrial Motif (S. Burylin 1920 - 1930 lukujen vaihde).

'Industrial Motif' -kankaan (kuva 8) teemana on teollinen kehitys ja työn ihannointi. Kuvassa säännöllisesti toistuva ratas, höyry ja dynaaminen viivoitus luovat kokenemaisesti eteenpäin liikkuvan rytmien illuusion. Kuvassa voi nähdä työn touhussa olevia huivipäisiä ihmisiä. Punainen väri viittaa Neuvostoliiton lipun väriin ja sosialismin arvoihin. Kuva luo järjestäytyneen, mutta levottoman tunnelman, jossa ihmisestä tulee ikään kuin yksi koneen mekaaninen osa.

Kuva 9. Armure (S. Burylin 1927).

3.2 ESTETIIKKA

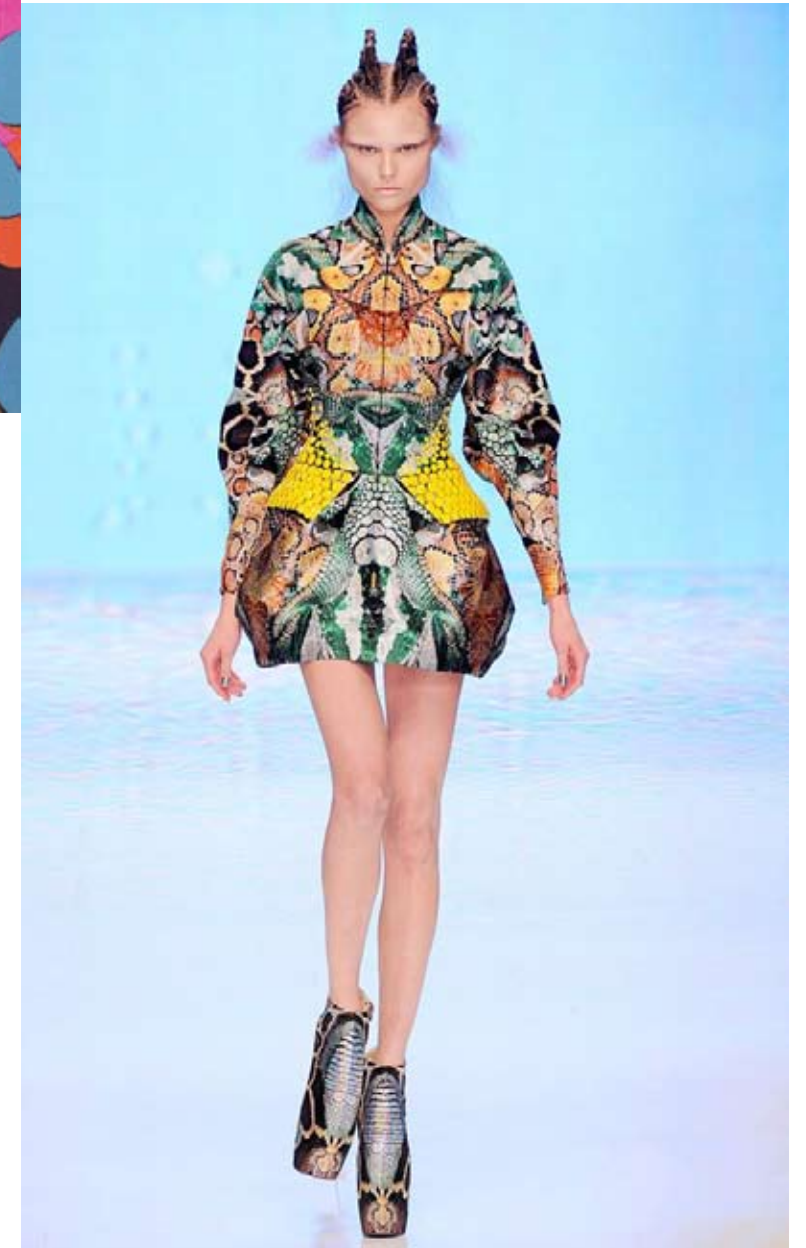
Esteettisiksi kuosiksi luokittelen ne, jotka viestivät ideologiasta pääosin visuaalisesti. Olennainen osa kuosisuunnittelua ovat tyyllilliset seikat.

Arts and Crafts -liikkeen perustaminen lähti estetismin ideologiasta ja teollisen massatuotannon vastustuksesta, kun taas 1960-luvun flower power-kuosit (kuva 10) olivat rauhanliikkeen ja vapaan rakkauden innoittamia. 'Trickle up' on muodin ilmiö, jossa muotisuunnittelijat omaksuvat ideansa katutyylistä. Katumuoti levittäytyy yhteiskuntaan ja siitä muodostuu ajan trendi-ilmiö. 1960-luvun nuoriso janoi uudistusta ja kuoseista tuli aikakauden symboli. Nuoriso alkoi tiedostamaan politiikkaa ja ajan henkeen kuului vanhempien kulttuurin vastustaminen. Tämä ilmeni villeinä psykedeelisinä printteinä, neon-väreinä ja sotaa vastustavana hippikulttuurina.

Kuva 10. Flower Motif (Alexander Henry Fabrics).

Muotisuunnittelija Alexander McQueen kertoi kaikkien mallistojensa teemojen liittyvän aina jollain tavalla luontoon ja luonnon olleen hänelle suurin inspiraation lähde. Hänen viimeisen kokonaisen mallistonsa S/S2010 teemana oli ilmastonmuutoksen jälkeinen veden alle jäänyt maailma. Malliston asuihin hän loi digitaalisen tulostuksen avulla kolmiulotteisen vaikutelman ja tekstuurin tunnun (kuva 11). McQueen oli muotimaailman ensimmäisiä suunnittelijoita, jotka hyödynsivät digitaalisen tulostuksen mahdollisuuksia kankaanpainomenehtelmänä. (Ehrmann 2017, 140.)

Kuva 11. Plato's Atlantis (Alexander McQueen 2010).

William Morris 1834 -1896

1800-luvun merkittävimmistä kuosisuunnittelijoista oli William Morris. Hänen ajatuksiinsa ja työhönsä vaikutti suuresti estetiikan ja sosiaalisen reformin puolesta kampanjoinut taideteoreetikko ja kirjailija John Ruskin. Vastalauseena teollisuuden huonolaatuiselle sarjatuotannolle Morris elvytti kuosien käsinpaino-aidon. (Fiell 2017)

Morrisin ideat ja teoriat inspiroivat Arts and Craft's -liikkeen syntyä ja Morrisia kutsutaankin Arts and Craft's -liikkeen isäksi. Arts and Craft's -liike tavoitteli korrutuneen yhteiskunnan ja sorretun työväen uudistusta. Tämä johti myöhemmin työväenliikkeen syntymiseen Britanniassa.

Morrisin kuosien aiheet olivat Englannin alkuperäiskasvistosta ja ne saivat värityksensä luonnollisten väriaineiden murretuista vivahteista. Hänelle ominaista oli täydellinen symmetrian hallinta ja kuosien harkittu runsaus (kuva 13). Morrisin suunnittelemat kuosit tunnistaa niiden tyyllitellyistä orgaanisista muodoista, ja yksityiskohtien rikkaudesta (kuva 12).

Kuva 12. Tulip (William Morris 1875).

Kuva 13. Strawberry Thief (William Morris 1883).

3.3 AKTIVISMI

Aktivismi kankaalla on arvojen ja mielipiteiden esittämistä visuaalisin keinoin. Kuosiaktivismi voi hyödyntää taidetta kuoseissa, mutta se aina väistämättä kohtaa markkinoiden asettamat rajat. Epäkohtia voidaan tuoda esille kuvaamalla todellisuutta realistisesti, mutta onnistuminen vaatii taitavaa hienovaraisuutta. Moni aktivistinen kuosi on kampanjaluontoinen tai artisti-yhteistyö-projekti, jolloin kuosilla pyritään saamaan näkyvyyttä enemmän kuin myyntiä.

Merten saastumisen vastaisessa kampanjassa The Parley for the Oceans -organisaation ja suunnittelija Adolfo Correan yhteistyön tuloksena syntyneessä kiertetystä muovijätteestä valmistetussa Hawaii-paidassa esiintyy muovipullonkorkkien kanssa painivia merirapuja sekä kaloja, jotka uivat muovijätteen seassa (kuva 14).

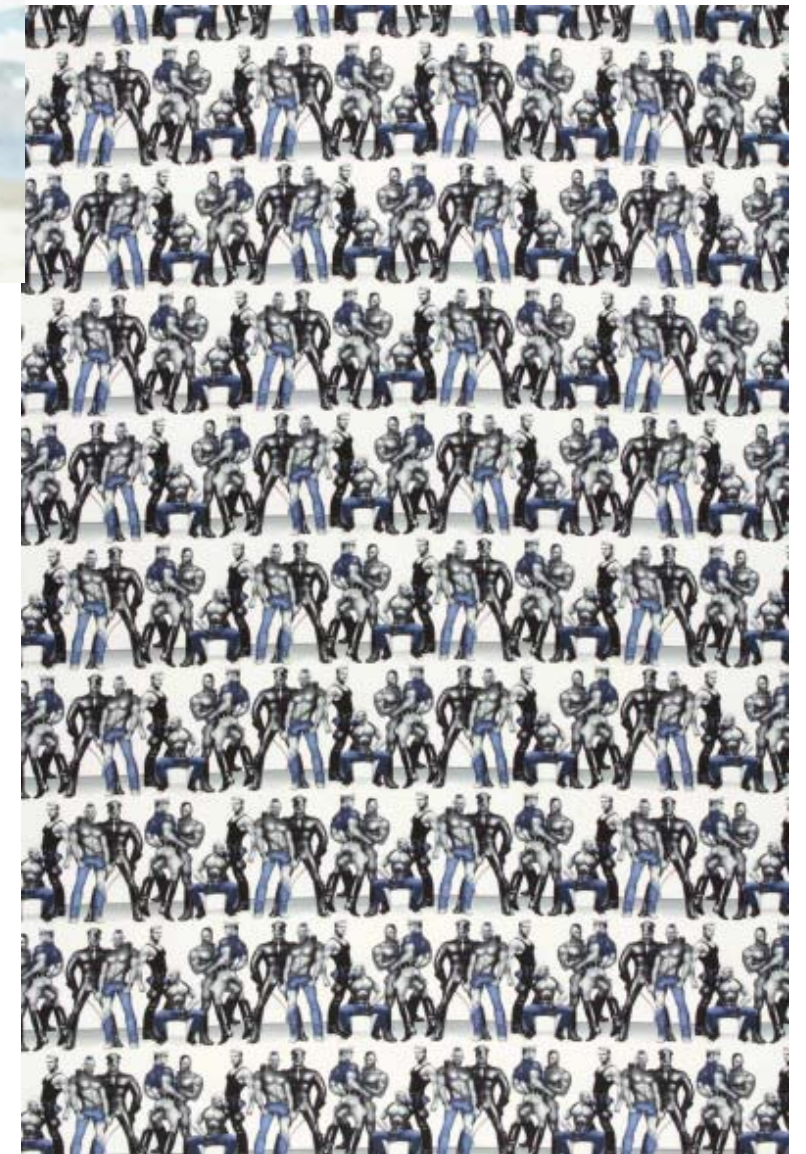
Kankaan raportti on suhteellisen pieni, eikä kuvan kan-

Kuva 14. Paradise? Shirt (Adolfo Correa 2018).

taa-ottavaa sisältöä välttämättä havaitse ensisilmäyksellä. Kuosin väritys on iloinen ja raikkaan merellinen, ja se luo mielikuvan aivan tavallisesta kesäpaitakuosista. Kuosin idea paljastuu vasta läheltä katsottuna. Organisaation mukaan tämä juuri on tarkoituskin, koska myös meren muovijäteongelma jää pääosin piiloon.

Finlaysonin Tom of Finland-lakanoiden tullessa myyntiin niiden kuosi (kuva 15) sai aikaan kohahduksen. Kuosi tulkittiin homoeroottiseksi sen sijaan, että se olisi tulkittu kunnianosoitukseksi Touko Laaksosen taiteelle tai ajateltu sen viestivän vapaudesta ja suvaitsevuudesta (Finlayson 2020).

Kuva 15. Tom of Finland Blue Squad (Finlayson 2014).

TIMOROUS BEASTIES

Alistair McAuley s.1976

Paul Simmons s.1976

Timorous Beasties on Glasgow:ssa sijaitseva kahden tekstiilialan opiskelijan 1990-luvulla perustama yritys. Yrityksen perustamisen motiivina oli vastustaa 80-luvun 'tylsää' ja 'rumaa' kuosisuunnittelua.

Parivaljakon kuosien taustalla on intohimo piirtämiseen ja luontoon. Surrealistiset, tarkkaan todellisuuden kuvaukseen perustuvat kuosit, haastavat katsojan ironisuudellaan, koetellen joskus jopa hyvän maun rajoja. Aihepiirinä luonto ja erityisesti entymologia eli hyönteistiede (kuva 17) inspiroivat suunnittelijoita. (Quinn, 298-299; Wilhilde 2018, 114)

Toile de Jouy-kankaat olivat aikoinaan shokeeraavia ja paljon keskustelua herättäviä. Timorous Beasties on

Kuva 16. London Toile (Timorous Beasties 2005).

jatkanut tätä perinnettä oivaltavasti kuvatessaan suurkaupunkien kuten Lontoon ja New Yorkin katujen karua todellisuutta. Näissä kankaissa tilan jakavat skeittarit, kodittomat, narkomaanit ja pikkurikolliset taustanaan kaupunkien ikoninen arkkitehtuuri (kuva 16).

Kuva 17. Iguana (Timorous Beasties 2004).

3.4 YHTEENVETO

Kuvioidun kankaan historia ulottuu ensimmäisistä alkukantaisten heimojen symboleista aina tämän päivän miljoona eri värisävyä mahdollistavaan digitaaliseen tulostukseen. Taidesuuntauksien vaikutus näkyy vahvasti kankaiden kuvioinneissa ja niiden suosiossa. Usein runsaan, kukallisen, orgaanisen ja pehmeitä muotoja ja värejä suosivan aikakauden jälkeen tulee ikään kuin vastalauseena täydellinen suunnanmuutos kovaan, teolliseen ja yksinkertaiseen.

Nykyajan yhteiskunnallinen vaikuttaminen tekstiileissä voi olla räikeää, hienovaraista tai humoristista. Luonnonsuojelun puolestapuhujat pelastavat kankaiden avulla norppia ja jääkarhuja. Feminismin ja yhdenvertaisuuden arvoista kerrotaan nyrkkien tai kirkkoveneiden kuvilla. Tom of Finland -tekstiilit valloittavat maailmaa viestien suvaitsevuudesta. Monenlaiset hyväntekeväisyyskampanjat löytävät paikkansa t-paidoissa ja piipoissa. On jopa muodikasta puolustaa tai vastustaa, arvostella ja kyseenalaistaa.

Kuosin tarina mielestäni toimii parhaiten, kun se ei ole niin ilmiselvää. Morrisin kankaissa toki näkyy selvästi luonto inspiraation lähteenä, mutta asiaa tuntematon ei voi tietää, että se oli hänen vastalauseensa teollista vallankumousta ja sen tuomaa laadun heikkenemistä vastaan. 1960-luvun psykedeelisillä kuoseilla on edelleen tietynlainen maine ja merkitys, joka on vielä ainakin oman sukupolveni tunnistettavissa ja joka saattaa jopa rajoittaa kuosien käyttöä. Timorous Beastiesin London, New York ja Glasgow kaupunkikankaat, ovat kenties nyt cooleja, mutta kuinka hyvin kuvat kodittomista ja narkomaaneista tulevat kestäämään aikaa?

Kantaa-ottavat kuosit syntyvät vahvasta näkemyksestä ja halusta vaikuttaa yhteiskuntaan sekä uudistamisen tai itseilmaisun tarpeesta. 2020-luvulla tarkastellessani radikaaleja painokuoseja, kontekstin ja kulttuurin vaikutus on kiistämätön. Tässä ajassa on vaikea kuvitella mitään kovin radikaalia uutta, mitä ei voisi painaa kankaalle.

Nähdäkseni idealistinen ajattelu kuosisuunnittelussa on ollut toistuva trendi. Se on vaikuttanut kuosisuunnitteluun siinä missä se on vaikuttanut tuotesuunnitteluun ja ylipäänsä kaikkeen luovaan toimintaan. Kuosisuunnittelu on usein jäänyt taiteen, muodin ja esinemuotoilun varjoon, joko alan arvostuksen puutteesta tai mahdollisesti suunnittelijoiden omasta tahdosta. Kenties kuosisuunnittelun kulta-aika on vasta tulossa!

Designaktivismi toimii kahdella tasolla; Suunnittelijan valintoihin vaikuttava designaktivismi sekä kohderyhmän ajatuksiin, mielipiteisiin, ja sitä kautta kohderyhmän valintoihin ja toimintaan vaikuttava designaktivismi (Dandavate 2019).

Aktivistinen kuosi voi olla huomiota herättävä, pöyristytävä, värikäs, humoristinen tai kepeä. Aktivistinen kuosi tavoittelee reaktiota ja haastaa katsojan pohtimaan asioita uudesta näkökulmasta. Huomionhakuisuuden peruspilarina on uutuusarvo. Tehokkaita metodeja ovat kontroversaalit aiheet, moraalien ja tabujen raja-alueilla liikkuminen.

Myös vastamuoti, eli trendien vastustaminen, voi olla tehokas ilmaisukeino. Pukeutumalla isoäidin vanhaan ja virttyneeseen kukkamekkoon, voi viestiä perinteiden tai sukujuurien arvostuksesta. Se voi myös olla ekologinen kannanotto, joka kertoo kulutuksen vastustamisesta. Oikeaa vastausta on mahdotonta tietää kysymättä. Huumorin keinoin on helppo viestivä vakavista asioista, mutta tässäkin pitää pohtia missä huumorin raja menee. Mikään ei nähdäkseni ole enää tabu kuosisuunnittelussa. Kaupallisen kuosisuunnittelun ainoa raja tulee vastaan vasta siinä, kun kuluttaja kieltäytyy ostamasta tuotetta.

Tarve kuulua joukkoon sekä erottua siitä ovat muodin olennaisessa keskiössä. Pukeutuessamme muodissa olevaan kuosiin voimme tuntea turvallisuutta sulautuessamme joukkoon. Kaivatessamme huomiota, värikäs kuosisivalinta mahdollistaa tämän välittömästi. (Simmel 1923, 23-26.) Muoti on paradoksi, alati tavoittelemattomissa oleva ilmiö, joka toteutuessaan lakkaa olemasta. Ranskalaisen ylimystön pukeutumistapojen

levitessä kansan keskuuteen, hovin oli keksittävä jokin uusi ”muoti” erottuakseen rahvaasta kansasta. Tästä alkoi ensimmäinen muodin kiertokulku, joka kesti jopa muutamia vuosia. Nyt muoti tulee meille salamannopeasti yhden Instagram-postauksen myötä.

TOIMINNALLINEN OSIO

4 PRODUKTI : KUOSIMALLISTON SUUNNITTELU

4.1 LÄHTÖKOHDAT

Tässä osiossa käyn läpi kuosimalliston suunnittelun lähtökohtia, menetelmiä ja tavoitteita.

Tämän opinnäytetyön puitteissa suunnittelemani kuosimalliston toimeksiantajana toimin minä itse. Tavoitteenani on luoda freelance-työhön soveltuva kuosikirjasto, jota voin tulevaisuudessa laajentaa ja markkinoida potentiaalisille asiakkaille

Kohderyhmää tai käyttötarkoitusta en rajannut, jotta voisin vapaasti kokeilla erilaisia ilmaisutekniikoita ja kuva-aiheita, ja löytää niistä itselleni luontevimman menetelmän ja tyylin.

Suunnittelen kuosimalliston soveltuvaksi teolliseen kaaviopainantaan sekä digiprinttaukseen. Kaaviopainannassa värimäärät voivat tyypillisesti vaihdella 2-12 välillä. Digiprinttauksessa ei ole värirajoituksia. Suun-

nittelun raporttikoon soveltuvaksi kumpaankin menetelmään.

Kuosisuunnittelussa, kuten minkä tahansa muun tuotteen suunnittelussa, tärkeää on luoda jotain uutta ja ennennäkemätöntä. Kuosisuunnittelu on aina aikansa tuote, johon vaikuttaa vahvasti kulttuuri, muoti, trendit markkinatalous sekä yhteiskunnallinen ja poliittinen ilmapiiri. Tekstiilituotteen, vaatteen tai kankaan pitää ensisijaisesti olla visuaalisesti miellyttävä ja käyttöominaisuuksiltaan toimiva, sekä toiseksi hinnaltaan kuluttajalle sopiva.

Suunnittelun lähtökohtana ovat kestävän muotoilun periaatteet, kuosin teeman ja sisällön merkityksellisyys ja niiden viestintä positiivisella tavalla. Malliston suunnittelussa käytän piirustuksellisuutta ja symbolista kuvakieltä keinoina, joiden kautta voin viestiä näistä teemoista. (Tahvanainen, Pajarinen 2014, 16.) Kuosisuunnittelijan kädenjäljen ja tyylin kautta teksteistä voi rakentua erityisiä. Yhtenä kuosimalliston suunnit-

telun lähtökohtanani on tutkia omaa käsialaa ja tyyliä, jonka vuoksi en halunnut rajata luovuuttani edes kuvitteellisella toimeksiantajalla, tai määrittelemällä itselleni suunnittelubriefiä.

Tunteella tekeminen, oman muotoiluprosessin ja taiteilijuuden kehittäminen, tarkoituksen välittäminen sekä tarinankerronnallinen harkittu viestintä ovat mielestäni keinoja, joilla myös kuosisuunnittelua voi lähestyä.

KESTÄVÄ MUOTOILU

Kuosisuunnittelija voi vaikuttaa kuosien ekologisuuteen pyrkimällä suunnittelemaan kuosin all-over raporttiin, joka vähentää mahdollista kangashukkaa, suosimalla digiprinttaukseen soveltuvia malleja (Fletcher 2014, 66-67) sekä valitsemalla kuoseihin yli-trendien ja ylisesonkien meneviä värikombinaatioita, muotoja ja aiheita.

Mallistoni teema on eläimet ja luonto. Aiheina niitä on käytetty paljon ja siinä mielessä ne ovat klassikko-

teemoja, eivätkä sidottuna tiettyyn aikaan tai trendiin. Pastellivärit ovat myös joka keväinen villitys, jotka tuskin koskaan menevät pois muodista.

Miten voin vaikuttaa, että kuosejani tullaan käyttämään kestävästi ja ekologisesti? Myynkö vain yrityksille, joilla on jo nämä periaatteet? Onko aloittelevalla suunnittelijalla varaa valita? Tuotteistanko kuosini niin, että ostaja voi halutessaan myös hankkia esimerkiksi kuoseihin suunnitellun sisustuksen, jolloin ostos on varmasti harkittu? Vai haluanko valmistuttaa ja myydä kankaita tai niistä tehtyjä tuotteita itse, ja siten varmistaa, että kankaat todella ovat ekologisia ja eettisiä?

AKTIVISMI

Mallistossani käsittelen ihmisen ja luonnon suhdetta. Merkityksellisen kuosimalliston suunnittelussa, kaiken keräämäni tiedon perusteella, pidän itselleni parhaimpana tapana lähestyä merkityksellisyyttä hienovaraisesti. Tavoitteeni on suunnitella puhutteleva kuo-

si, ilman valistamista tai syyttelyä. Toivon, että kuosit herättävät katsojassa kiinnostuksen niiden tarinaan ja sitä kautta tietoisuutta lajien uhanalaisuudesta.

DIGIPRINT

Digitaalinen painotekniikka on vapauttanut suunnittelijat monista rajoitteista ja digiprinttauksen käyttö onkin kasvanut räjähdysmäisesti. Kankaanpainomenetelmistä digiprinttaus on kaikkein ekologisoin vaihtoehto ja siihen on saatavilla myrkyttömiä painovärejä. Printtaus onnistuu myös lähes kaikenlaisille kankaille. (Fletcher 2017.) On mahdollista, että tulevaisuuden merkityksellisiä kuoseja voi digipainattaa lähituotantona pienissä erissä tilaustöiden tapaan ja siten yritys voi välttyä riskeistä jotka liittyvät suurien määrien tuotantoihin. Tällöin myös erikoisempien kuosien myyntiä voidaan kokeilla ennakkoluulottomimmin ja kuosisuunnittelijoiden tarve lisääntyy.

Tämän lisäksi voidaan pohtia, toivotaanko kuosita ylipäänsä massatuotetta? Pienelle kohderyhmälle

suunnattu, pientuotantona kotimaisesti digiprintattu, niche-kangas tai kankaasta valmistettu tuote, voisi olla ekologisempi vaihtoehto. Kaupallisesti ajateltuna tuotteen rajallinen määrä voi lisätä sen haluttavuutta, hinta voidaan pitää korkeammalla ja kangas tai tuote päättyy hypoteettisesti siten vain sellaiselle, joka osaa sitä arvostaa, eikä ylijäämää synny.

4.2 MENETELMÄT

Luonnostelumenetelminä käytän yhdistellen ja kokeilevasti lyijykynäpiirtämistä, hiiltä, akryyli- ja vesivärimaalausta, kollaasi-tekniikkaa sekä valokuvausta. Skannaan luonnokset tietokoneelle ja useimmiten jatkan piirtämistä iPad:illä. Valmiit kuvat vektoroin Adobe Illustrator -ohjelmalla ja siten kuvia on helppo skaalata, värittää tai muokata eteenpäin.

4.3 TAVOITTEET

Alkuperäinen tavoitteeni oli 20 kuosia sisältävä mallisto. Teoreettisen osion aiheen vaihduttua ja taustaselvityksen vaatiman työmäärän selvittyä tiesin, että en todennäköisesti saavuttaisi tätä tavoitetta. Päätin, että yritän suunnitella mahdollisimman monta kuosimallia. Toissijaiseksi tavoitteeksi asetin oman luovan käsialan tutkimisen sekä itselleni luontevien työtapojen muodostamisen suunnitteluprosessin kautta.

5 SUUNNITTELUPROSESSI

Kuosimalliston suunnittelu voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen. Suunnittelu alkaa ideoinnilla ja tiedonkeruulla, jonka tuloksena syntyy malliston teema ja tunnelma.

Toisessa vaiheessa tehdään erilaisia luonnoksia moodboardia ja teeman elementtejä apuna käyttäen, tutkitaan teeman eri mahdollisuuksia, kokeillaan tekniikoita ja hiotaan valittua teemaa kirkkaammaksi.

Suunnittelun kolmas vaihe sisältää luonnosten puhtaaksi piirtämistä, tietokoneella kuvioiden raporttiin sommittelua, lopullisten värien valintaa sekä malliston eri kuosien yhteensovittamista ja karsintaa hyvän kokonaisuuden muodostamiseksi. Asiakkaalle suunniteltaessa suunnitteluprosessi sisältää lisäksi kuosien muokkausta palautteen perusteella.

5.1 IDEOINTI

Yleensä kuosisuunnittelussa inspiraation keräys aloitetaan hyvissä ajoin ja ideoista kootaan moodboard. Alun perin opinnäytetyöni aihe ja kuosimalliston teema oli hyvinvointi, mutta opinnäytetyön aiheen vaihduttua kuosien viestintää käsitteleväksi, kuosimalliston teemavalikoima avautui lähes rajattomaksi.

Tutustuin uusimpiin trendilehtiin koulun kirjastossa ja WGSN:n trendiraportteihin verkossa sekä tarkastelin trendejä Pinterest-käyttäjien kuvatauluilla. Loppujen lopuksi kuosisuunnittelu on mielestäni tavallaan ajatonta, eikä pitkäaikaisempi urasuunnitelma tähtäimessä kenties kannata lähteä jokaisen trendin mukaan. Päätin, että oman tyylini löytyminen on oleellisempi asia, kuin juuri tämän hetken trendien seuraaminen. Olen joka tapauksessa saanut vaikutteita ympärilläni olevasta kulttuurista ja sen mikrotrendeistä, ja siten ne väistämättä heijastuvat kuosipiirroksiini. (Kettunen 2000, 15)

Halusin toteuttaa jonkinlaisen aktivistisen malliston ja pohdin kaikkia maailman epäkohtia, mihin voisin ottaa

kuoseillani kantaa. Päätin pohjautua teemaan, joka on itselleni aidosti tärkeä. Rakkauteni luontoa ja eläimiä kohtaan nousi siten itsestään selväksi teemaksi.

Huomasin pian, että kantaaottavan designaktivisimalliston luominen ei ole niin yksinkertaista. Suunnittellessa pitää koko ajan pitää mielessä, että kuvien aihe ei ole liian raju tai esitystapa liian graafinen. En myöskään halunnut kuosien herättävän negatiivisia tunteita; kukapa haluaisi negatiivisuutta korostavia tekstiilejä kotiinsa. Esitystapaan siis piti löytyä kepeyttä, joten aiheen vakavuus ja tärkeys tulisi suurelta osin ilmi vain esittelyteksteissä. Pohdin, miten voisin ujuttaa kuoseihin joitain elementtejä, joista tarkka katsoja saa vihjeitä suunnittelijan viestistä, mutta jotka eivät kuitenkaan ole ilmiselviä tai päällekkäviä.

5.2 TEEMA JA MOODBOARD

Kuosimalliston teema on uhanalaiset lajit suomesta ja maailmalta. Luonnon monimuotoisuutta ja lajien tulevaisuutta uhkaavat metsäelinympäristöjen muutokset ja väheneminen, luonnon yksipuolistuminen sekä maatalouden kasvun vaikutukset. Suomen luonnossa elää yli 48 000 eri lajia. Vuonna 2019 julkaistussa tutkimuksessa arvioitiin lähes 22 500 lajia, joista 11,9 % luokiteltiin uhanalaiseksi. Lähes kolmasosa selkärangkaisista eläimistä löytyy uhanalaisten punaiselta listalta. (Hyvärinen, Juslén, Kempainen, Uddström, Liukko 2019.) Toimenpiteistä huolimatta uhanalaisten lajien määrä on kasvussa. Erityisesti tunturi- ja suoalueiden kehitys on ollut huolestuttavaa. Lisäksi riittämätön metsänsuojelu uhkaa korpien, lehtojen ja vanhojen kangasmetsien olemassaoloa. (SYKE 2019.)

Kansainvälisesti suurimpia luonnon uhkia ovat saastuttaminen, salametsästys sekä laitton metsänhakkuu. On arvioitu, että jos mitään ei tehdä, puolet lajeista kuolee sukupuuttoon vuoteen 2050 mennessä. (Tieteen kuva-lehti 2020.)

Kaikesta aiheen negatiivisuudesta huolimatta, tai ehkä juuri sen vuoksi, huomasin viehättäväni fantasia-temasta. Inspiroiduin Tim Walkerin valokuvista, jotka muistuttavat Liisa Ihmemaassa tarinaa (kuva 18). Halusin tuoda sieltä mallistooni iloisen ja kevyen väripaletin kontrastina valitsemani teeman vakavuudelle.

Mallistoni varsinainen kohderyhmä alkoi tämän jälkeen muotoitumaan ja totesin mallistoni soveltuvan erityisesti lapsille ja nuorille.

Kuva 18. Editorial for Vogue Italia (Tim Walker 2007).

Kuva 19. Big No (Chögyam Trungpa Rinpoche)

Kuva 20. A Pink Halloween (Amy Shamblen 2018)

Kuva 21. Little Mountain (Clementine Bal)

Kuva 22. Bell glass with plants (1889)

5.3 LUONNOKSET

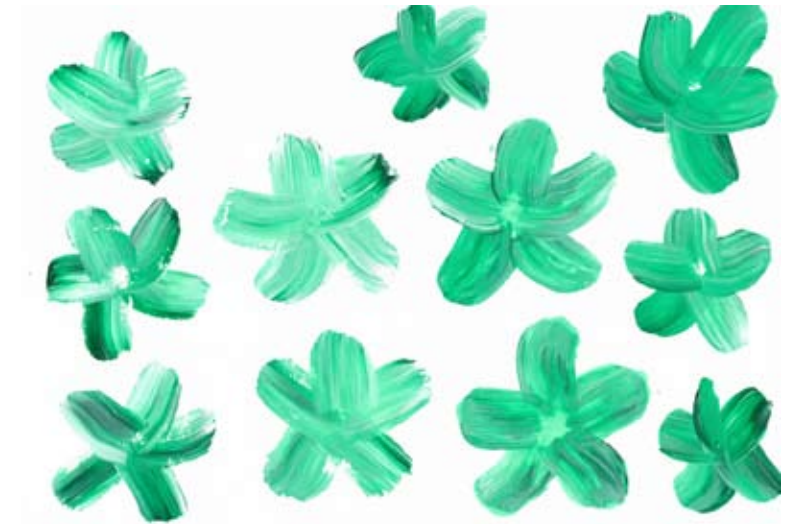
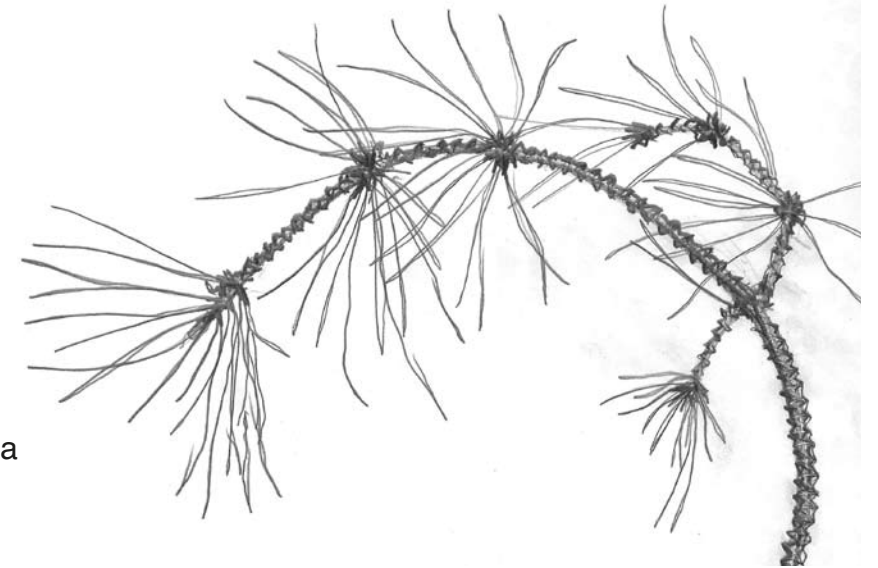
Ensimmäisiä tekniikoita joita kokeilin olivat vesiväri-maalaus ja lyijykynäpiirros. Ideanani oli sekoittaa tekniikoita päällekkäin ja lomittain, ja saada aikaan jotain erilaista ja uutta. Samalla halusin haastaa itseni piirtämään. Kävin lähimetsässä etsimässä oksia ja käpyjä, ja tein niistä luonnoksia.

Maalasin akryyliväreillä ja linoteloilla pohjia, ja hahmottelin kollaasinomaisesti vesiväriluonnoksista niiden päälle erilaisia sommitteluja. Mietin miten voisin esteettisellä tavalla tuoda esille kestävän kehityksen haasteet ja lajien uhanalaisuuden. Pohdin erilaisia esittämistapoja ja kokeilin esimerkiksi muovielementin käyttöä kuvissa. Skannailin erilaisia asetelmia kasveista ja muoveista, mutta ne eivät kuitenkaan tuntuneet toimivan. Otin myös paljon valokuvia kasveista ja niiden luomista varjoista ajatellen tämän voivan toimia

symbolina uhalle. Pidin sinänsä tästä ideasta, mutta jätin ne toistaiseksi sivuun.

Lopulta etsin hiilipiirrosvälineet ja aloin luonnostelemaan eläimiä tällä tekniikalla. Tiesin heti, että tämä on juuri se oikea tekniikka tähän projektiin ja teemaan. Hiilillä piirtäminen on nopeaa ja vaivatonta sekä pidän hiilikynän jäljestä. Hiili-tekniikka tavallaan sopii hyvin myös ilmastonmuutoksen kommentoinnin välineeksi. Löydettyäni itselleni oikean ilmaisutekniikan sekä aiheen (eläimet), kuosimalliston muiden kuvien ideointi oli helppoa.

Luovuuden kannalta vaikuttaisi siltä, että minulle sopii suuret haastavat projektit, jotka ovat juuri sen verran isoja, että ei ole aikaa liikaan miettimiseen, vaan pitää heti tarttua toimeen. Toki työskentely oli ajoittain hapanparovaa, poukkoilevaa ja turhauttavaakin, mutta koin, että pääosin luonnosteluvaihe oli hauskaa.

Rajaavan suunnittelubriefin puuttuminen oli vapauttavaa, mutta haastellista. Ideani olivat alussa liian laajoja ja tein sen vuoksi paljon ylimääräistä työtä. Tosin tutkiva tekeminen on kenties juuri sitä.

Ajatus kuoseista, joissa on jotain uutta ja erilaista, mutta jotka ovat tarpeeksi yksinkertaisia ja ymmärrettäviä, tuotti päänvaivaa. Miten yksinkertainen voi olla uniikkia? Uskon, että tämä ristiriita tulee poistumaan, kun luottamukseni oman käsialan ja ilmaisun riittävyteen vahvistuu.

Pohdin, miten voin olla autenttisesti aktivisti jos tarkkaan ensin tutkin mikä myy? Tässä projektissa minulla ei ole määriteltynä kohderyhmää, en ole tehnyt markkinatutkimusta, enkä ole suunnitellut markkinointistrategiaa. Mutta miten jatkossa?

Totesin, että tämä ei ole lopulta oleellinen kysymys. Työssäni painotuksena on ilmaisu ja luovuus, ja sen tutkiminen ja toteuttaminen. Kaupallisuuteen vaikuttavat tekijät tulevat siten enemmänkin värivalinnoista ja muista teknisistä asioista.

Mietin, jos olisin 'oikea' aktivisti, joka toimii uhanalaisien lajien puolesta, kuinka silloin suhtautuisin tähän mallistoideaan?

Vaikka kuosimalliston suunnittelu onkin kaupallista toimintaa, niin miksei kaupallisuutta voisi hyödyntää yhtenä aktivismin keinona, jos se lisää ihmisten tietoisuutta ja empatiaa.

Aktivismi myös kuvallisena aiheena on vaikea. Miten pysyä dramaattisuuden oikealla puolella, leikkisyyden puolella ja vain symbolisesti kevyesti vihjata shokeeraamatta liikaa? Ja miten onnistua tekemään tämä kaikki visuaalisesti tarkoituksenmukaisesti ja esteettisesti onnistuneesti?

Mietin, miten voin tehdä oikeita tai perusteltuja ratkaisuja?

Luonnostelun tässä vaiheessa en ollut taustatutkimuksessani päässyt vielä ratkaisuvaiheeseen. Kaikesta keräämästäni tiedosta olisi ollut todella paljon apua juuri tämän kysymyksen vastaukseen.

5.4 TOTEUTUS

Toteutusvaihe sisältää innovointia, tarkastelua ja uudelleen työstämistä. Oman haasteensa tuo kuosien sovittaminen yhteen siten, että ne muodostavat kokonaisuuden. Muokkaan, skaalaan, sommittelen ja testaatan eri värejä. Yritän löytää punaisen langan kaikista luonnoksistani.

Etsin inspiraatiota valokuvakirjoista ja löydettyäni Tim Walkerin valokuvat värivalikoima muodostuu kuin itsestään. Piirrosten alkaessa valmistua ja värimaailman muodostuttua, mallisto alkaa näyttää yhtenäisemmältä kokonaisuudelta.

Kävimme mentorini Ullan kanssa puhelimitse ohjauskeskustelut, koska hän ei asu pääkaupunkiseudulla, emmekä pystyneet tapaamaan. Ohjaus toimi aivan hyvin näinkin. Lähetin Ullalle tekemäni luonnokset ohjausta edeltävänä päivänä tammikuussa. Hän kom-

mentoikin niitä alustavasti jo samantien sähköpostitse ja korjasin kuosien väritykset johdonmukaisiksi keskusteluamme varten. Opinnäytetyön aiheuttani hän piti kiinnostavana

Sain positiivista palautetta kuoseista, ja muutamia yksityiskohtaisempia kommentteja, kuten neuvon ottaa huomioon millainen kuosissa olevan eläimen katse on. Erityisesti lapsia ajatellen, eläimet eivät saisi näyttää liian pelottavilta.

Ulla ehdotti, että koostaisin kuoseista kolmen kuosin settejä, jotta asiakkaan olisi helpompi visualisoida miten kuosimallit toimivat yhdessä. Kuosisetissä olisi yksi vahva pääkuosi, yksi sen kanssa sopiva, mutta ei ihan niin monimutkainen toinen kuosi, sekä yksi suhteellisen yksinkertainen, esimerkiksi raidallinen, mallistoa täydentävä kuosi.

Olen tyytyväinen kuosien monipuolisuuteen ja väritykseen. Mallistossa on käytetty eri tekniikoita mielestäni toimivasti. Pidän myös kuosien eri kovuus-pehmeys vaihtelevuudesta, joista muodostuu tientynlainen ryt-

mi. Kuosit ovat mielestäni käyttökelpoisia erilaisissa tarkoituksissa, tiloissa ja erilaisille ihmisille.

Mallisto on tarkoitettu sisustukseen ja suunnattu modernille lapsiperheelle. Kuosivalikoima on mielestäni riittävän monipuolinen, jotta kuosit sopivat erilaisiin huoneisiin. Yhtenä tavoitteena minulla olikin luoda kuosimallisto, jolla voi sisustaa koko asunnon ja luoda yhtenevän sisustuksen käyttämällä saman malliston eri kuoseja.

Piirrän muutamia lisäkuoseja ja karsin mallistosta malleja vielä viime hetkellä. Testaan toisenlaista väritystä sekä kokeilen eri skaalojen toimivuutta kuosikollektiiveissä. Viimein minulla on valmis neljä kuosikombinaatiota sisältävä mallisto.

Taustaselvitystä ja kirjoitusta tein samanaikaisesti kuosien piirtämisen kanssa, joten kaikkea taustaselvityksestä oppimaani tietoa en kerinnyt hyödyntämään tässä mallistossa.

6 KUOSIMALLISTON ESITTELY

Kuosimallistossani käytän eläin- sekä kasvimotiiveja. Valitsin eläinmotiivit uhanalaisten lajien listalta miettimättä eläinten symboliikkaa sen tarkemmin. Motiivini valita juuri nämä eläimet oli lähinnä visuaalinen. Valitsin lajeja, jotka näyttivät esteettisesti kiinnostavilta. Pohjimmainen tarkoitukseni on saada ihmiset kiinnostumaan näiden eläinten tarinasta.

Taustaselvitystä tehdessäni pidin itse eniten juuri erikoisimmista eläinkuoseista, joissa näkyy selvästi piirustuksellisuus kuten Timorous Beastiesien Iguana ja Napoleon Bee -kuoseissa. Niissä on mielestäni jotakin häiritsevää, mutta samalla kiinnostusta herättävää. Pidän siitä, että kauempaa katsottuna kaikkia yksityiskohtia ei näe. Timorous Beastiesien tyyli on samankaltainen yksityiskohtien runsaudessa kuin Morrisilla. Pidän paljon Morrisin kuosien kaarevista muodoista ja kuvioiden rytmikasta. Erityisesti Valkoselkätikka-

kuosissa (White-back Woodpecker) mielessäni oli ajatus hyödyntää art nouveau -tyylistä rytmikkaa ja käyttää mustaa väriä alleviivaamaan jonkinlaista hätätilaa. Ensimmäisessä luonnoksessa kuosin taustalla oli musta pystysuora viivoitus. Idea oli kertoa valkoselkätikan tulevaisuudesta häkkilintuna, kun lajin luonnollinen elinpiiri on tuhoutunut. Tämä taustaraidoitus tuntui kuitenkin liian rajulta, joten rikoin raidoituksen vaihteleviksi pysty- ja tasaraidoiksi sekä muutin sen väritystä pastellinsävyiksi.

Malliston kuoseissa esiintyvät naali, valkoselkätikka sekä pikkuapollo, jotka ovat Suomen uhanalaisimpia lajeja, sekä burmantähtikilpikonna, joka on luonnonvaraisena lajina käytännössä jo kadonnut.

Naalikuosissa (Arctic Fox) eläimet näyttävät vielä pennoilta. Tämä luo hellyyttävän tunnereaktion ja vetoaa suojeleuvaistoon. Burmantähtikilpikonna (Burmese Star Tortoise) kuosikokoelman kolmannessa kuosissa esiintyy pieniä kilpikonnan kalloja. Kuosin tarkoitus on

muistuttaa lajia kohdanneesta kadosta sekä toistaa 'memento mori' ideaa. Pompon-kuosi saa kuvionsa uhanalaisen Helmipöllön sulkapeitteestä.

Perhos-kuosisarjassa (Apollo) käytän myös art nouveau -muotokieltä. Kuosin mustien kuvioiden voi tulkita esittävän 'radioaktiivisen aineen vaara' -merkin symbolia.

Malliston värityksenä ovat pastellisävyt, jotka ovat tyyppillisesti suosittuja lastenhuoneen sisustustekstiileissä. Mielestäni pastellisävyt sopivat yhtäläillä mihin tahansa kodin tilaan. Koen, että saman lailla, kuin lapset ja äidit alkoivat pukeutua samoista kuoseista valmistettuihin vaatteisiin, kodin sisustamisessa on tapahtumassa muutos.

Seuraavilla sivuilla esittelen malliston värikartan ja kuosit. Mallistoon kuuluu yhteensä 12 kuosia, jotka olen jakanut neljään kolmen kuosin pienkokoelmaan.

6.1 VÄRIKARTTA

6.2 KUOSIKOKOELMAT I-IV

COLLECTION I

ARCTIC FOX
BRYOPHYTE
TWIG

COLLECTION III

BURMESE STAR TORTOISE
CARAPACE
IOTA

COLLECTION II

WHITE-BACK WOODPECKER
POMPON
SERA

COLLECTION IV

APOLLO
PARNASSIUS MNEMOSYNE
NOCTURN

6.2.1 COLLECTION I

NAALI 6-12 yksilöä jäljellä

Arktisten alueiden asukas naali on Suomen uhanalaisin nisäkäs. Naali viihtyy tunturikankailla, soilla ja jokilaaksoissa saalistaen myyriä ja sopuleita. Se pesii esi-isiensä kaivamiin luolastoihin tai louhikoihin. Naali on utelias ja peloton, ja kauniin valkoisen talviturkkinsa vuoksi oli arvokas ja helppo saalis. Se metsästettiin lähes kadoksiin maastamme jo 1900-luvun alkuun mennessä. (WWF 2020.)

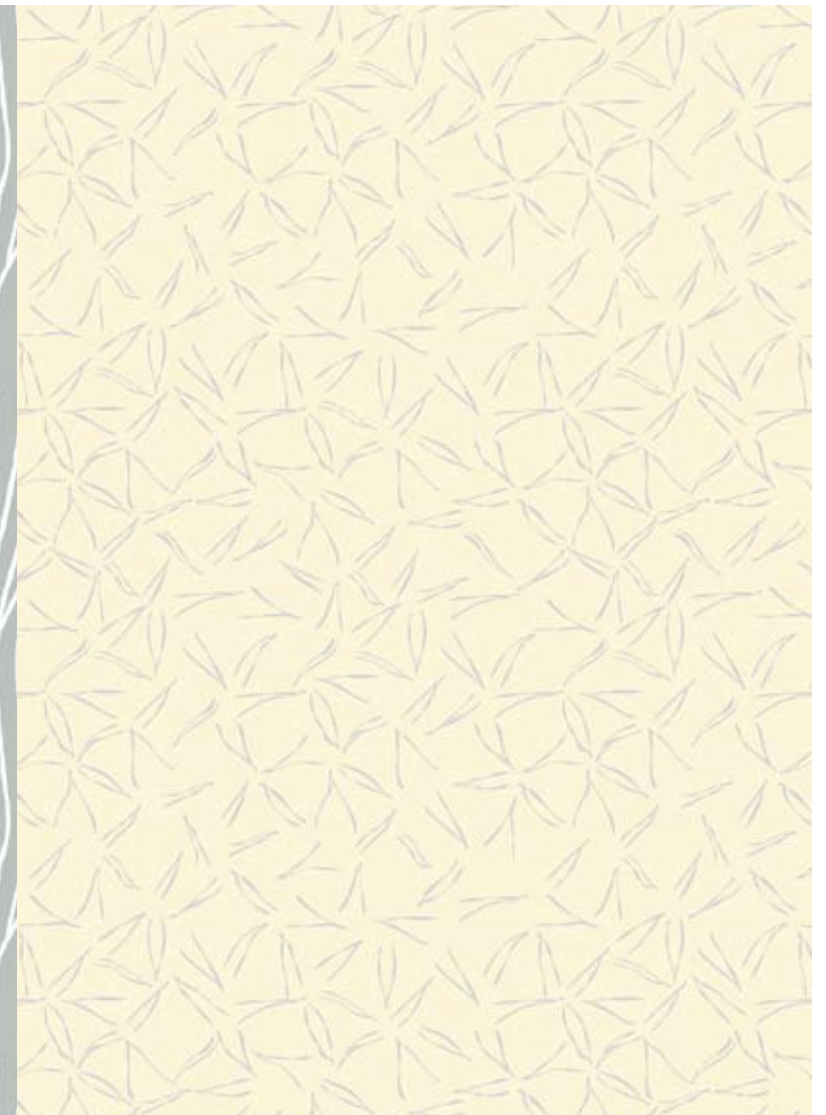
ARCTIC FOX

BRYOPHYTE

TWIG

6.2.2 COLLECTION II

VALKOSELKÄTIKKA 150 pesivää paria jäljellä

Valkoselkätikka on Suomen uhanalaisin metsälintu. Tämä lehtipuiden komea tikkalaji suosii itä-Suomen valoisia metsiä, joista löytyy runsaasti lahoppua, toukkia ja hyönteisiä. Lajin kanta on vähentynyt 1950-luvun lopulta lähtien yli 90 %. Ekologisesti kestävä metsätalouden hoito on lajin säilymisen kannalta elintärkeää. (WWF 2020.)

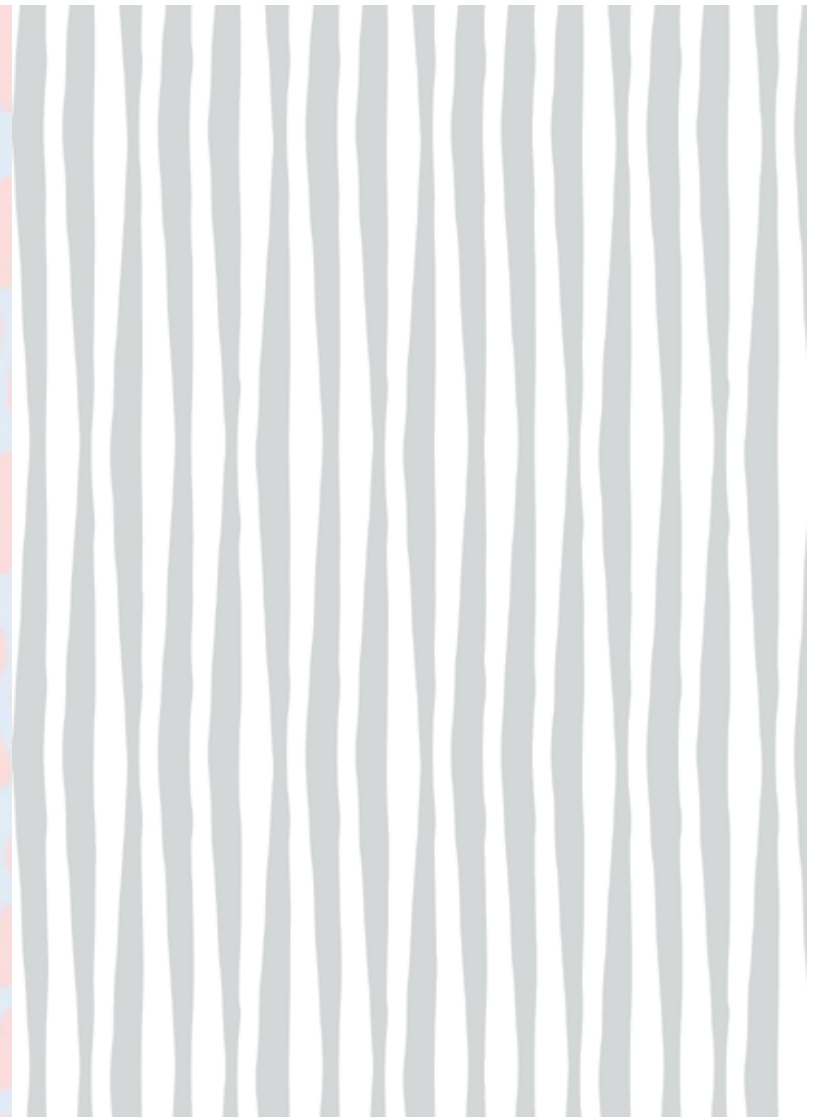
WHITE-BACK WOODPECKER

POMPON

SERA

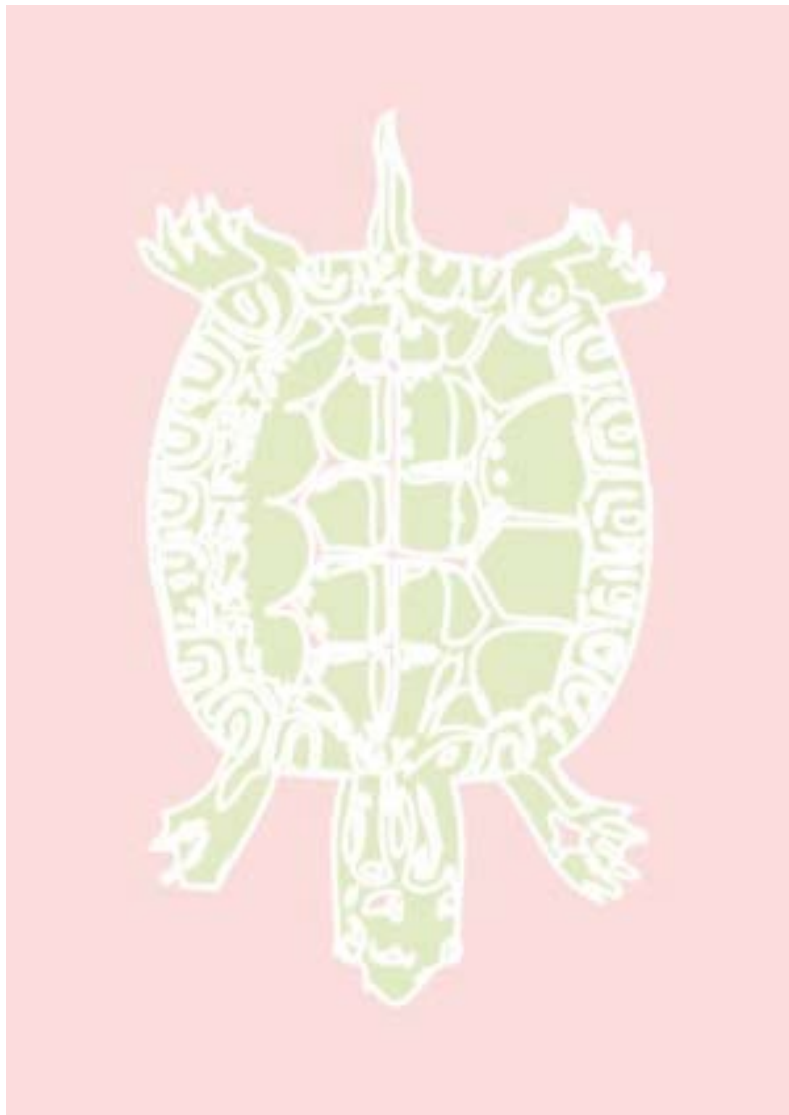
6.2.3 COLLECTION III

BURMANTÄHTIKILPIKONNA ~5 yksilöä jäljellä

Jättiläiskilpikonnien sukuun kuuluva laji on kansainvälisesti äärimmäisen uhanalainen. Pääosin kasvisravintoa syövä kilpikonna on kotonaan Myanmarin kuivilla ruohikkoseuduilla. Aamuisin ja iltapäivisin liikkeellä oleva konna maastoutuu hyvin pensaiden sekaan kilven kuvioinnin ansiosta, mutta samasta syystä sitä pidetään edelleen suosittuna salakuljetuksen kohteena. (IUCN 2020.)

BURMESE STAR TORTOISE

CARAPACE

IOTA

6.2.4 COLLECTION IV

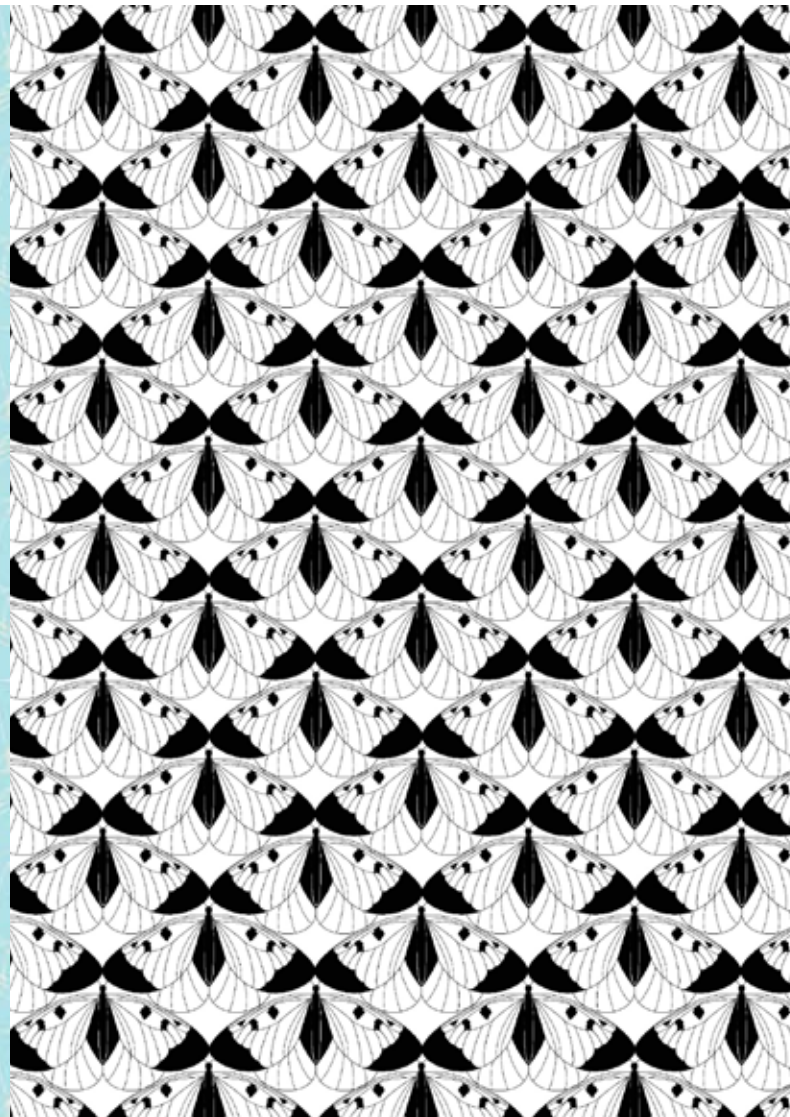
PIKKUAPOLLO rauhoitettu 1976

Lounais-Suomen ja Ahvenanmaan lehdesniityillä ja hakamailla viihtyvä pikkuapollo elää vain kuukauden touko-kesäkuussa. Se lennähtelee kevät kukkien lähistöllä aamusta keskipäivään aina välillä levähtäen kasvillisuuden seassa. Pikkuapollo tarvitsee aurinkoisia lentosäitä menestyäkseen. Laidunmaiden väheneminen on vaikuttanut tämän ritariperhosiin kuuluvan päiväperhosen häviämiseen. (WWF 2020.)

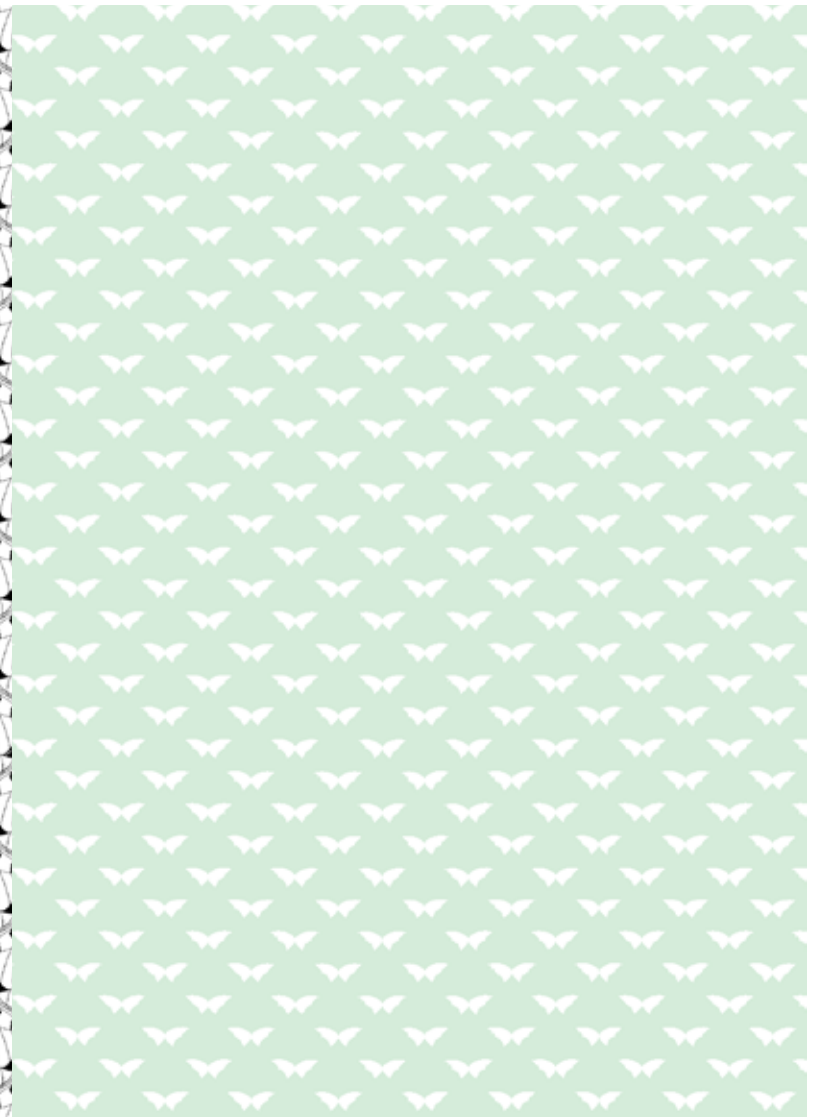
APOLLO

PARNASSIUS MNEMOSYNE

NOCTURN

7 REFLEKTOINTI

Opinnäytetyössäni halusin tutkia painokankaan ilmaisuvoimaa syvällisemmin. Kartoitin jo olemassa olevien kuosien aiheita, motiiveja ja taustoja sekä suunnittelin oman kuosimalliston, jonka teemaksi valitsin yhteiskunnallisesti tärkeän ja itselleni merkityksellisen aiheen.

Historiallisen taustaselvityksen tekeminen ja kuosien viestinnän analysointi merkkien, symbolien ja ideologioiden kautta oli opettavaista ja hauskaa. Taustaselvitykseni perusteella tutkimistani painokankaista ei noussut mitään erityistä tyyliä tai tapaa, millä näitä ideologisia kuoseja olisi suunniteltu. Kankaissa oli käytössä hyvin pitkälle ajalle tyypillinen, usein taidemaailmasta peräisin oleva tyyllisuuntaus. Väritykset ja käytetyt symbolit olivat myös kullekin ajalle ja paikalle ominaisia.

Kuosien viestinnän kategorioinnissa suunnittelijoiden selkeiksi motiiveiksi nousivat symbolinen, esteettinen ja aktivistinen lähestymistapa. Kamppailin tämän kanssa kauan, sillä läpikäymäni tietomäärä tuntui ajoittain pyörryttävältä. Näin jälkikäteen kategoriointi tuntuu it-

sestään selvältä. Kategorisoinnin valossa kuosit asetui-
tuivat selkeästi omiin ryhmiinsä ja niiden sisältöä oli helpompi analysoida.

Lisäisin mahdollisesti vielä yhden viestinnän kategorian, joka on emootio. Esimerkiksi Vallilan suosituimpia kuoseja ovat olleet Savonlinna sekä muut kaupunki-
kuosit, ja niiden menestyksen takana on tietenkin kotipaikkarakkaus.

Kirjallista aineistoa tai muita hyviä tietolähteitä taustaselvitykseni oli haastavaa löytää. Yksittäisistä suunnittelijoista tai tyyllisuuntauksista löytyi kyllä tietoa, mutta usein analyysit suunnittelijoiden motiiveista jäivät pintapuolisiksi. Toki joissain tapauksissa viesti on selkeä eikä kaipaa sen enempää analysointia. Aineiston haussa kohtasin myös ajan rajallisuuden, enkä ollut osannut ennakoida, kuinka aikaavievää raporttien ja kirjojen hakeminen sekä tarkastelu todella on. Saattoi olla, että yhdestä englanninkielisestä lähes 500 sivuisesta teoreettisesta opuksesta löytyi yksi käyttökelpoinen tiedon jyvä.

Yleisesti tietoa kankaiden vastaanotosta tai siitä, miten kuosit todella vaikuttivat ihmisten mielipiteisiin tai toimintaan, oli myös vaikea löytää. Kiinnostavaa olisi ollut myös tutkia kuosien kaupallista menestystä tarkemmin. Opinnäytetyöni aiheesta voisi saada paljon laajemman tutkimuksen aikaiseksi.

Opinnäytetyön aikana pääsin kehittämään itselleni selkeän prosessin malliston suunnitteluun. Tästä on todella paljon hyötyä jatkossa, sillä freelance-työskentelyssä prosessi tulee jatkuvasti toistumaan oletettavasti lähes samankaltaisena. Projekti toi esille metodieni vahvuudet ja heikkoudet, ja pystyin niitä siten muuttamaan. Opinnäytetyöprosessi sai minut innostumaan tutkimuksesta ja uskon, että tulen jatkossa hyödyntämään kokemusta taustatutkimuksesta laajemmin.

Koen, että työn taiteellisuuden lisääminen, merkityksellisyyden kokeminen sekä itsekritiikin vähentäminen ovat olleet tärkeitä oppeja. Havaitsin, että työn merkitys löytyy usein jo pelkästä tekemisen ilosta. Nautin siitä, että sain heittäytyä tähän projektiin aikalailta avoimin

mielin ja antaa ideoiden virrata vapaasti. Tässä projektissa onnistuin myös antamaan itselleni tarpeeksi aikaa ideoiden ja luonnosten kehittelyyn, mikä helpotti luovan prosessin tavallisesti mukanaan tuomaa ahdistusta merkittävästi. Se, kuinka hyvin olen onnistunut viestimään valitsemastani teemasta, tuntuu nyt melkein toissijaiselta. Kaikkein eniten olen tyytyväinen siihen, että mallistoa luodessani koin siitä vahvaa tunnetta, ja toivon, että tämä tunne välittyy kuosieni kautta.

Kuosimalleja syntyi lopulta 12 kappaletta. Olen tyytyväinen tähän saavutukseen, sillä neljästä pienemmästä kuosikokoelmasta saa jo koostettua portfolion. Malliston ulkopuolelle jäi muutamia kuoseja, jotka eivät visuaalisesti tai teemallisesti tuntuneet istuvan kokonaisuuteen. Yksi näistä oli kirjainkuosi, joka sisälsi kehoituksen 'ACT'. Jätin sen pois, koska se vain tuntui jotenkin teennäiseltä. Ulkopuolelle jäi myös puuvillasta ja pellavan kukista sommittelemani kantaa-ottava kuosi.

Lukuisten kokeilujen jälkeen, hiilellä piirtäminen tuntui kaikkein luontevammalta tekniikalta. Tämän tekniikan löytymisellä oli merkittävä vaikutus työskentelyyni. Alunperin toivoin pystyväni luomaan oman tyylin tämän projektin puitteissa. Ymmärsin kuitenkin jo heti projektin alkuvaiheessa, että oman käsialan kehittäminen on vuosien prosessi. Mentoriltani sain kuitenkin ilokseni palautetta, että hän kyllä näkee minulla jo olevan oma tyyli.

Muuttamalla studio-kotini järjestystä muutama otteeseen, onnistuin luomaan selkeästi rajatun luovan työtilan, jossa pystyin keskittymään ja kaikki tarvittava oli kutakuinkin käden ulottuvilla. Usein taideprojekteissa vaikeinta on aloittaminen, kun kaikki paperit ja maalit pitää etsiä jostain kaapin perukoilta ja asetella paikoilleen. Tämän projektin aikana halusin työskennellä niin paljon kuin mahdollista ikäänkuin opinnäytetyöprojekti olisi oikea työprojekti. Toisin sanoen, halusin heti aamulla herättyäni valmistaa aamukahvin ja istua samantien työpöydän ääreen piirtämään. Onnistuin tässä

osittain. Koin haasteelliseksi hallita kahta projektin täysin erilaista osiota samanaikaisesti, vaikka kummastakin osiosta pidin yhtäläillä. Toisaalla piti vauhdikkaasti käydä läpi lukemattomia kirjoja ja tutkielmia, ja koettaa löytää jotain aiheeseeni liittyvää tekstiä. Toisaalla piirtäminen on keskittymistä ja rauhaa vaativaa, eikä sitä voi ainakaan luonnosteluvaiheessa toteuttaa kiireessä. Kenties osittain tämän vuoksi oikean näkökulman löytäminen teemaan kesti niin kauan.

Kuosimalliston suunnittelussa hyödyllistä oli työstää kuvia intuitiivisesti ja tunnepohjaisesti. En aina edes tiennyt miksi jokin elementti ei toiminut, tiesin vain, että jostain syystä se ei tuntunut oikealta ja useimmiten ohjaajani tai mentorini vahvisti kantani. Opinnäytetyön tekeminen todensi sen, että kuosisuunnittelu on minun juttuni; nautin kuosimalliston suunnittelusta todella paljon. Uskon, että antaessani itselleni täydellisen luovan vapauden, sain sillä avattua jonkin lukon ja päästämään irti omista epävarmuuksistani. Aiemmissa suunnitteluprojekteissa olen usein katsonut jo työskentelyn

aikana aikaansaannoksiani liikaa ulkopuolisin silmin tai asettanut itselleni turhia tyyllisiä rajoja. Minulla on myös taipumus jumiutua hiomaan yksityiskohtia loputtomasti, joten alkuperäinen tavoitteeni tuottaa 20 kuosia oli juuri tarpeeksi suuri määrä, että jouduin luopumaan täydellisyyden tavoittelusta ja luonnostelevaan suhteellisen nopeatahtisesti.

Skype-keskustelut mentorini kanssa olivat todella hyödyllisiä. Sain häneltä hyvää ja selkeää palautetta sekä näkemystä siihen, mitä voisin kuosimallistossani kehittää edelleen. Ulla oli erittäin kannustava ja inspiroiva. Sain häneltä myös hyviä vinkkejä koskien kuosisuunnittelijan työssä toimimista, aina asiakastapaamisista trendeihin. Olen kiitollinen, että hän suostui mentorikseni.

Tästä eteenpäin suunnitelmissani on jatkaa kuosisuunnittelu-projektia kuosien markkinoinnin parissa.

LÄHDELUETTELO

KIRJALLISUUS JA VERKKOAINEISTOT

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisuus, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi.

Atkins, J. 2005. Wearing propaganda: textiles on the home front in Japan, Britain and the United States 1931-1945 . New Haven: Yale University Press <reviews.history.ac.uk> (luettu 10.2.2020).

Bridger, D. 2017. Neuro design : neuromarketing insights to boost engagement and profitability. London: Kogan Page Limited.

Britannica 2020. Vanitas <britannica.com> (luettu 17.3.2020).

Browning, W., Ryan, C. & Clancy, J. 2014. 14 patterns of Biophilic Design. Terrapin Bright Green <terrapinbrightgreen.com> (luettu 24.2.2020).

Clarke, S. 2011. Textile design. London: Laurence King.

CPFW 2020. Sustainability Action Plan 2020-2022 <copenhagenfashionweek.com> (luettu 14.2.2020).

Dandavate, U. 2019. Design Activism <medium.com> (luettu 10.2.2020).

Ehrman, E. (ed.) 2018. Fashioned from nature. London: V&A Publishing.

Fashion Revolution 2019. <fashionrevolution.org> (luettu 3.12.2019).

Fashion Revolution 2019. The Fashion Transparency Index 2019 <fashionrevolution.org> (luettu 3.12.2019).

Fiell, C. & P. 2017. William Morris. Köln: Taschen GmbH.

Finlayson 2020. Tom of Finland X Finlayson <finlayson.fi> (luettu 14.1.2020).

Fletcher, K. 2014. Sustainable fashion and textiles: design journeys. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Fogg, M. 2008. 1960s Fashion print: a sourcebook. London: Batsford.

Fondation Napoléon 2004. The symbols of Empire <napoleon.org> (luettu 18.3.2020).

Fuad-Luke, A. 2009. Design activism: beautiful strangeness for a sustainable world. London; Sterling, VA: Earthscan.

Golda, A. 2016: Feeling: sensing the affectivity of emotional politics through textiles. In Jefferies, J., Wood Conroy, D. & Clark, H. (eds.) The handbook of textile culture. London: Bloomsbury.

Greer, B. 2003. Craftivism <craftivism.com> (luettu 10.2.2020).

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko U., U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019. Helsinki: Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (luettu 15.2.2020).

IPCC 2019. <ipcc.ch> (luettu 9.12.2019).

IUCN 2020. <iucn-tftsg.org> (luettu 15.2.2020).

Jackson, L. 2002. 20th Century pattern design: textile and wallpaper pioneers. London: Beazley.

- Kettunen, I.** 2001. Muodon palapeli. Helsinki: WSOY.
- Kurjenoja, J.** 2019. Vaatetuksen markkinat ja kuluttajan ostopolku. Poimintoja selvityksestä. Helsinki: Kaupan Liitto <kauppa.fi> (luettu 9.12.2019).
- Lehmann, M., Arici, G., Boger, S.** etc. 2019. The pulse of the fashion industry 2019 update. Copenhagen: Global Fashion Agenda, Boston Consulting Group & Sustainable Apparel Coalition <globalfashionagenda.com> (luettu 9.12.2019).
- Lumme, M.** 2019. Eetti rank a brand. Helsinki: Eettisen kaupan puolesta ry <eetti.fi> (luettu 3.12.2019).
- Lurie, A.** 1981. The language of clothes. New York: Random House. (archive.org)
- McLaws Helms, L.** 2018. The Dangerously Seductive Power of Leopard Print <heroine.com> (luettu 10.4.2020).
- Melcher, D. & Cavanagh, P.** 2011. In Bacci, F. & Melcher, D. (eds.) Art and the senses. Oxford: Oxford University Press.
- Norman, D. A.** 2005. Emotional design: why we love (or hate) everyday things. New York Basic Books.
- Pellonpää-Forss, M.** 2009. Kankaanpainanta: välineet, suunnittelu, painaminen. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Petäjajarvi, K. & Huntus, A.** 2019. Suomen luova potentiaali - ratkaisuja ilmastokriisin aikakaudelle. Helsinki: Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 11/2018 <eduskunta.fi> (luettu 26.1.2020).
- Peirce, C. S.** 1932. The Collected Papers of Charles Sanders Peirce, Vol. II: Elements of Logic. Cambridge: Harvard University Press.
- Quinn, B.** 2010. Textile futures: fashion, design and technology. Oxford: Berg Publishers.
- Simmel, G.** 1923/ 1986. Muodin filosofia (suom. Alanen A.). Helsinki: Odessa.
- STJM** 2018. Suomessa kehitetään uusia ekologisia tekstiilikuituja – tutustu uusiin materiaaleihin, joista kuullaan vielä! <stjm.fi> (luettu 9.12.2019).
- STJM** 2019. Tiekartta: Tavoitteena hiilineutraali tekstiiliteollisuus <stjm.fi> (luettu 9.12.2019).
- SYKE** 2019. Ympäristötyyppien uhanalaisuus <ymparisto.fi> (luettu 15.2.2020).
- Tahvanainen, A. & Pajarinen, M.** 2014. Älykankaita ja kukkamekkoja. Suomalainen tekstiiliteollisuus globalisaation ristiaallokossa. Helsinki: Taloustieto Oy (ETLA B265) <etla.fi> (luettu 9.12.2019).
- Telaketju YM** 2018. Ympäristöministeriön kokeiluhanke Telaketju YM - Tekstiilien lajittelu- ja hyödyntämisketju <telaketju.turkuamk.fi> (luettu 27.2.2020).
- Tieteen Kuvalehti** 2020. Nooan arkki purjehtii jäissä <tieku.fi> (luettu 19.1.2020).
- UN-DESA** 2019. <sustainabledevelopment.un.org> (luettu 9.12.2019).
- Yasinskaya, I.** 1983. Soviet textile design of the revolutionary period. London: Thames and Hudson.
- Valtioneuvoston kanslia** 2019. <kestavakehitys.fi> (luettu 9.12.2019).
- Vlisco** 2020. <vlisco.com> (luettu 24.2.2020).
- Wikipedia** 2020. Mehiläinen <wikipedia.fi> (luettu 18.3.2020).
- Wilhide, E.** (ed.) 2018. Pattern design: with over 1,500 illustrations. London: Thames & Hudson.
- WWF** 2020. <wwf.fi> (luettu 15.2.2020).

KUVAT

Kuva 1: Timorous beasties (2014). *Napolean Bee*.
<timorousbeasties.com> (haettu 27.4.2020).

Kuva 2: Alexander Henry Fabrics (~1960-1970). *Prudence*.
1960s Fashion print: a sourcebook. London: Batsford.

Kuva 3: Huet, Jean-Baptiste Marie (1784). *Le ballon de Gonesse*.
Textile design. London: Laurence King.

Kuva 4: Sierpinski, Waclaw (1915). *Sierpinskiin kolmio*.
Wikipedia (haettu 27.4.2020).

Kuva 5: Post, Simone / Vlisco. *Cowry Shells waxblock*.
<simonepost.nl> (haettu 10.4.2020).

Kuva 6: Vlisco. *Michelle Obama's Bag*.
Vogue <vogue.co.uk> (haettu 10.4.2020).

Kuva 7: Westwood, Vivienne (2014). *Jamaican Print*.
Worlds End Shop <worldsendshop.co.uk> (haettu 11.3.2020).

Kuva 8: Burylin, S. (1920 - 1930 lukujen vaihde). *Industrial Motif*.
Soviet textile design of the revolutionary period. London: Thames and Hudson.

Kuva 9: Burylin, S. (1927). *Armure*.
Soviet textile design of the revolutionary period. London: Thames and Hudson.

Kuva 10: Alexander Henry Fabrics (~1960-luvulla). *Flower Motif*.
1960s Fashion print: a sourcebook. London: Batsford.

Kuva 11: McQueen, Alexander (2010). *Plato's Atlantis*.
Fashioned From Nature. London: V&A Publishing.

Kuva 12: Morris, William (1875). *Tulip*.
William Morris. Köln: Taschen GmbH.

Kuva 13: Morris, William (1883). *Strawberry Thief*.
<fashioninteriors.co.uk> (haettu 27.2.2020).

Kuva 14: Correa, Adolfo / The Parley for the Oceans (2018). *Paradise? Shirt*.
<adolfo-correa.com> (haettu 10.2.2020).

Kuva 15: Vulli, Sami / Finlayson (2014). *Tom of Finland Blue Squad*.
Eurokangas <eurokangas.fi> (haettu 10.1.2020).

Kuva 16: Timorous beasties (2005). *London Toile*.
Cimmermann <cimmermann.uk> (haettu 10.2.2020).

Kuva 17: Timorous beasties (2004). *Iguana*.
Pattern design: with over 1,500 illustrations. London: Thames & Hudson.

Kuva 18: Walker, Tim (2007). *Editorial for Vogue Italia*.
Tim Walker: Story Teller. London: Thames & Hudson.

Kuva 19: Rinpoche, Chögyam Trungpa. *Big No*.
Chronicle Project <chronicleproject.com> (haettu 3.3.2020).

Kuva 20: Shamblen, Amy (2018). *A Pink Halloween*.
Unsplash <unsplash.com> (haettu 19.2.2020).

Kuva 21: Bal, Clementine (2019). *Little Mountain*
<instagram.com/clementine.bal> (haettu 28.2.2020).

Kuva 22: Unknown (1889). *Bell glass with plants*.
The Window Gardener <tumblr.com> (haettu 27.3.2020).

Kaikki muut opinnäytetyössä olevat kuvat ja piirroksset: Savvas, Sini (2020).